

Arrianus'un Karadeniz Seyahati

Arriani Periplus Ponti Euxini

Çeviren: Murat ARSLAN

Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz 'açık erişimli' bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki makaleleri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, makalelerin çıktısını alabilir ve kaynak göstererek makalelere bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten makaleler derginin web sitesinde (www.libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume I: Ocak-Aralık 2015) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Künye Arriani Periplus Ponti Euxini [Arrianus'un Karadeniz Seyahati]. Çev.: Murat ARSLAN. *Libri* I (2015) 93-124. DOI: 10.20480/lbr.2015115472
Geliş Tarihi: 22.10.2015
Kabul Tarihi: 26.10.2015
Online Yayın Tarihi: 23.12.2015
URL: <http://dx.doi.org/10.20480/lbr.2018115472>

Editörya Phaselis Project
www.phaselis.org

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Αυτόκράτορι Καίσαρι Τραϊανῶ Ἀδριανῶ Σεβαστῶ Ἀρριανὸς χαίρειν.

I

Εἰς Τραπεζοῦντα ἤκομεν, πόλιν Ἑλληνίδα, ὡς λέγει ὁ Ξενοφῶν ἐκεῖνος, ἐπὶ θαλάττῃ ὤκισμένην, Σινωπέων ἄποικον· καὶ τὴν μὲν θάλατταν τὴν τοῦ Εὐξείνου ἄσμενοι κατείδομεν ὄθενπερ καὶ Ξενοφῶν καὶ σύ. (2) καὶ οἱ βωμοὶ ἀνεστᾶσιν ἤδη, λίθου μέντοι γε τοῦ τραχέος, καὶ τὰ γράμματα διὰ τοῦτο οὐκ εὐδηλα κεχάρακται· τὸ δὲ Ἑλληνικὸν ἐπίγραμμα καὶ ἡμαρτημένως γέγραπται, οἷα δὴ ὑπὸ βαρβάρων γραφέν. ἔγνωκα οὖν τοὺς τε βωμοὺς λίθου λευκοῦ ἀναθεῖναι, καὶ τὰ ἐπιγράμματα ἐγχαράξαι εὐσήμοις τοῖς γράμμασιν. (3) ὁ μὲν γὰρ ἀνδριάς ἔστηκεν ὁ σὸς τῶ μὲν σχήματι ἠδέως —ἀποδείκνυσι γὰρ τὴν θάλατταν— τὴν δὲ ἐργασίαν οὔτε ὁμοίος σοι οὔτε ἄλλως καλός· (4) ὥστε πέμψον ἀνδριάντα ἄξιον ἐπονομάζεσθαι σὸν ἐν τῷ αὐτῷ τούτῳ σχήματι· τὸ γὰρ χωρίον ἐπιτηδειότατον εἰς μνήμην αἰώνιον.

II

Πεποιήται δὲ καὶ ὁ νεὼς λίθου τετραγώνου οὐ φαῦλως· ἀλλὰ τὸ τοῦ Ἑρμοῦ ἄγαλμα οὔτε τοῦ νεῶ ἀξιόν ἐστίν οὔτε αὐτοῦ τοῦ χωρίου. εἰ δέ σοι δοκεῖ, πέμψον μοι πεντάπουν μάλιστα Ἑρμοῦ ἄγαλμα —τηλικοῦτον γὰρ μοι δοκεῖ ἔσεσθαι ὡς γε πρὸς τὸν νεῶν σύμμετρον— καὶ ἄλλο τοῦ Φιλησίου τετράπουν· (2) οὐ γὰρ ἀπὸ τρόπου δοκεῖ μοι σύνναος καὶ σύμβωμος ἔσεσθαι τῷ προπάτορι, καὶ ὁ μὲν τις τῷ Ἑρμῆ, ὁ δὲ τῷ Φιλησίῳ, ὁ δὲ καὶ ἀμφοῖν θύσει παριῶν. χαριοῦνται δὲ καὶ οὗτοι κάκεῖνοι τῷ τε Ἑρμῆ καὶ τῷ Φιλησίῳ· τῷ μὲν Ἑρμῆ, ὅτι τὸν ἔγγονον αὐτοῦ τιμῶσιν, τῷ δὲ Φιλησίῳ, ὅτι τὸν αὐτοῦ προπάτορα. (3) ὡς ἔγωγε καὶ ἐβουθύτησα ἐνταῦθα, οὐχ ὥσπερ ὁ Ξενοφῶν ἐκεῖνος ἐν Κάλπῃς λιμένι ὑφ' ἀμάξης βοῦν λαβὼν δι' ἀπορίαν ἱερείων, ἀλλὰ τῶν Τραπεζουντίων αὐτῶν παρασκευασάντων ἱερεῖον οὐκ ἀγεννές. καὶ ἐσπλαγγνευσάμεθα αὐτόθι καὶ ἐπὶ τοῖς σπλάγγχοις ἐπεσπείσαμεν. (4) ὅτῳ δὲ πρῶτῳ τάγαθὰ ἠύχόμεθα, οὐ λανθάνομέν σε τὸν τε τρόπον τὸν ἡμέτερον οὐκ ἀγνοοῦντα καὶ σαυτῷ συνειδότα ὅτι ἄξιός ἐἴ ὑπὲρ ὅτου πάντες εὐξαιντο τάγαθὰ καὶ ὅσοι ἡμῶν ἔλαττον ὑπὸ σοῦ εὐ πεπόνθασιν.

ARRIANUS'UN KARADENİZ SEYAHATI

Arrianus, Imperator Caesar Traianus Hadrianus Augustus'u selamlar.

I

O ünlü Ksenophon'un söylediği gibi, deniz kenarında kurulmuş olan Sinpelilerin kolonisi, Hellen kenti Trapezous'a geldik; Karadeniz'e yukarıdan, Ksenophon ve senin seyrettiğin yerden hayranlıkla bakıyoruz. (2) Halihazırdaki sunaklar eskiden kaba taştan inşa edildiklerinden harfler okunaklı bir şekilde kazınmamış; üzerlerindeki Hellen yazısı ise, barbarlar tarafından yazıldığını açığa vurur gibi, hatalı bir şekilde yazılmıştır. Bu yüzden sunakları beyaz taştan yeniden inşa etmeyi ve üzerlerindeki yazının belirgin harflerle kazınmasını kararlaştırdım. (3) Sizin ayakta duran heykelinize gelince, her ne kadar tasarım bakımından hoşsa da –zira denizi işaret ediyor– işçiliği bakımından ise, ne size benziyor ne de diğer bir açıdan güzel; (4) bu yüzden aynı bu pozda sizin adınızı taşımaya layık bir heykelinizi gönderin; çünkü sizin ebediyen anımsanmanız için burası son derece uygun bir yer.

II

Tapınak dikdörtgen taştan özenli bir şekilde yapılmıştır; fakat Hermes heykeli ne tapınağa ne de onun konumuna layıktır. Eğer siz de uygun bulursanız, bana Hermes'in yaklaşık beş ayak boyunda heykelini –zira bana öyle geliyor ki, bu ebattaki tapınağın boyutuna uyum sağlayacaktır– ve ayrıca Philesios'un dört ayak uzunluğunda bir heykelini yollayın; (2) çünkü ortak bir tapınak ve sunakta atasıyla birlikte tapınım görmesinin sebepsiz olmayacağını düşünüyorum; ayrıca bakarsınız biri Hermes'e, bir diğeri Philesios'a, bir başkası ise, buradan geçerken her ikisi için de kurban sunacaktır. Bu şekilde davrananlar hem Hermes'i hem de Philesios'u memnun etmiş olacaklardır. Hermes için, kendi soyunu; Philesios için ise, kendi atasını onurlandırır. (3) Bu yüzden ben de, orada kendi payıma bir boğa kurban ettim, Kalpe Limanı'nda kurban edilecek hayvan yoksunluğundan ötürü öküz arabasından bir sığır çıkartan ünlü Ksenophon'un başına gelen benim başıma gelmedi; tersine kusursuz bir kurbanlığı Trapezousluların kendileri sağladılar. Ayrıca orada hayvanın iç organlarını inceledik ve onların üzerine *libasyon* yaptık. (4) İyiliği için en başta dua ettiğimiz kişiyi, yani hem bizim geleneklerimizi yakından tanıyan hem de herkesin; hatta iyiliğinize bizden daha az mahzar olanların bile iyiliği için dua etmelerine layık olduğunun bizzat kendinin de farkında olan sizi de unutmadık.

III

Ἐκ Τραπεζοῦντος δὲ ὀρμηθέντες τῆ μὲν πρώτη εἰς Ὑσσοῦ λιμένα κατήραμεν καὶ τοὺς πεζοὺς τοὺς ταύτη ἐγυμνάσαμεν· ἡ γὰρ τάξις αὕτη, ὡς οἶσθα, πεζῶν ἐστὶν καὶ ἱππέας εἴκοσιν ὅσον εἰς διακονίαν ἔχει· ἀλλὰ καὶ τούτους τὰς λόγχα ἀκοντίσαι ἐδέησεν. (2) ἐνθένδε ἐπλέομεν τὰ μὲν πρῶτα ταῖς αὖραις ταῖς ἐκ τῶν ποταμῶν πνεούσαις ἔωθεν καὶ ἅμα ταῖς κώπαις διαχρῶμενοι· ψυχραὶ μὲν γὰρ ἦσαν αἱ αὖραι, ὡς λέγει καὶ Ὅμηρος, οὐχ ἱκαναὶ δὲ τοῖς ταχυναυτεῖν βουλομένοις. εἶτα γαλήνη ἐπέλαβεν, ὥστε καὶ ἡμεῖς τῆ εἰρεσίᾳ μόνῃ ἐχρῶμεθα. (3) ἔπειτα δὲ ἄφνω νεφέλη ἐπαναστάσα ἐξερράγη κατ' εὖρον μάλιστα, καὶ ἐπήνεγκεν πνεῦμα ἐξάϊσιον καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἐναντίον, ὅπερ καὶ μόνον ὤνησεν ἡμᾶς· κοίλῃ μὲν γὰρ δι' ὀλίγου τὴν θάλατταν ἐποίησεν, ὡς μὴ κατὰ τὰς κώπας μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τὰς παρεξιρεσίας ἐπεισεῖν ἡμῖν ἐκατέρωθεν ἀφθόνως τοῦ ὕδατος, τοῦτο δὲ τὸ τραγικόν, (4)

"καὶ τὴν μὲν ἐξαντλοῦμεν, ἡ δ' ἐπεισεῖται."

ἀλλ' οὐ πλάγιόν γε ἦν τὸ κλυδώνιον. ταύτη καὶ ἡνύτομεν μόγις καὶ χαλεπῶς τῆ εἰρεσίᾳ, καὶ μέντοι πολλὰ παθόντες ἤκομεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

IV

Ἔστι γάρ τοι καὶ ἐν Πόντῳ τῷ Εὐξείνῳ χωρίον οὕτω καλούμενον, καὶ τι καὶ Ἀθηναῖς ἱερὸν ἐστὶν αὐτόθι Ἑλληνικόν, ὅθεν μοι δοκεῖ καὶ τὸ ὄνομα εἶναι τοῦτο τῷ χωρίῳ, καὶ φρούριόν τι ἐστὶν ἡμελημένον. (2) ὁ δὲ ὄρμος οἶος ὥρα ἔτους δέχεσθαι οὐ πολλὰς ναῦς καὶ σκέπην ταύταις παρέχειν ἀπὸ νότου ἀνέμου καὶ αὐτοῦ τοῦ εὖρου· σῶζοιτο δ' ἂν καὶ τοῦ βορρᾶ τὰ ὀρμοῦντα πλοῖα, ἀλλ' οὐ τοῦ γε ἀπαρκίου οὐδὲ τοῦ θρασκίου μὲν ἐν τῷ Πόντῳ, σκίρωνος δὲ ἐν τῇ Ἑλλάδι καλουμένου. (3) εἰς δὲ τὴν νύκτα βρονταὶ τε σκληραὶ καὶ ἀστραπαὶ κατεῖχον, καὶ πνεῦμα οὐ τὸ αὐτὸ ἔτι, ἀλλ' εἰς νότον μεθεισθήκει, καὶ δι' ὀλίγου ἀπὸ τοῦ νότου εἰς λίβα ἄνεμον, καὶ ταῖς ναυσὶν οὐκέτι ἀσφαλῆς ὁ ὄρμος ἦν. (4) πρὶν οὖν παντάπασιν ἀγριωθῆναι τὴν θάλατταν, ὅσας μὲν αὐτὸ τὸ χωρίον αἱ Ἀθηναὶ δέξασθαι ἠδύνατο, ταύτας αὐτοῦ ἐνεωλκήσαμεν, πλὴν τῆς τριήρους· αὕτη γὰρ πέτρα τινὶ ὑφορμοῦσα ἀσφαλῶς ἐσάλειυεν.

III

Trapezous'tan gemilerle yelken açtıktan sonraki ilk günde Hyssos Limanı'na vardık ve orada yaya askerlere talim yaptırdık; zira bu birlik= *cohors*, bildiğiniz gibi piyadelerden oluşmaktadır ve yirmi kişilik atlı birliği hizmetine sahiptir; ayrıca onların mızrak fırlatma talimi yapmaları gerekiyordu. (2) Oradan, sabahleyin ırmaklardan esen rüzgarlarla yelken açtık ve aynı zamanda düzenli olarak kürek çekerek ilerledik; Homeros'un dediği gibi; *zira rüzgarlar soğuk esiyorlardı; gene de hızlı gitmek isteyenler için yeterli değillerdi*. Daha sonra deniz duruldu, bu yüzden sadece kürekle ilerledik. (3) Ardından birdenbire ufukta özellikle doğuya doğru yükselen bir bulut belirdi ve korkunç bir rüzgar tam olarak ters yönden esti, bu bizim tek avantajımızdı; çünkü kısa süre içinde denizi dalgalandırdı, sadece küreklerin boşluklarından değil; fakat aynı zamanda güvertelerin üzerinden ve yanlardan da, her iki taraftan bol miktarda su aldığımız için, sanki bu tragedya mısrasında anlatıldığı gibi, (4)

“ve biz onu dışarı atıyorduk, o ise içeri giriyordu.”

en azından küçük dalga gemi parapetini aşmıyordu. Bu bakımdan meşakkatle ve zorlukla kürek çekmeyi başarıyorduk ve birçok güçlüklerden sonra, Athenai'a ulaştık.

IV

Zira Karadeniz'de, bu şekilde adlandırılan bir yer ve orada Hellenlere ait bir Athena Tapınağı vardır ve bu sebepten dolayı, bu yere bu adın verildiğini sanıyorum ve ayrıca burada terk edilmiş bir kale de bulunur. (2) Yılın bu mevsiminde az sayıda gemiyi barındıran ve onları güney (lodos) ve bilhassa doğu rüzgarından koruyan demir atma yeri; kuzey/kuzeydoğu rüzgarından (poyraz) sığınan gemileri de koruyabilirken; fakat Karadeniz'de *aparkias* ve *thraskios*, Hellas'ta ise, *skiron* olarak adlandırılan kuzeybatı rüzgarına karşı aynı derecede korumayabilir. (3) Akşama doğru kuvvetli yankılar uyandıran gök gürültüleri ve şimşekler ortalığı kapladı ve rüzgar hep aynı kalmayıp; ama önce güneye ve kısa süre sonra da güneyden güneybatı rüzgarına doğru yönünü değiştirdi ve liman artık gemiler için güvenli olmaktan çıktı. (4) Bundan dolayı denizin tamamen patlamasından önce, bir *trieres* haricindeki bütün gemileri Athenai barınağının kabul edebildiği ölçüde karaya çektik; çünkü bu üç sıra kürekli savaş gemisi bir kayalığa yanaşıp güvenle demir atmıştı.

V

Τὰς δὲ πολλὰς ἐδόκει πέμπειν εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τοὺς πλησίον νεωλκηθησομένας. καὶ ἐνεωλκήθησαν ὥστε ἀπαθεῖς διαγενέσθαι πάσας πλὴν μιᾶς, ἥντινα ἐν τῷ ὀρμίζεσθαι πρὸ τοῦ καιροῦ ἐπιστρέψασαν πλαγίαν ὑπολαβὸν τὸ κύμα ἐξήνεγκεν εἰς τὴν ἠϊόνα καὶ συνέτριψεν. (2) ἀπεσώθη μέντοι πάντα, οὐ τὰ ἰστία μόνον καὶ τὰ σκεύη τὰ ναυτικά καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἥλιοι, καὶ ὁ κηρὸς ἀπεξύσθη, ὡς μηδενὸς ἄλλου ἢ ξύλων δεῖσθαι ναυπηγησίμων εἰς τὴν κατασκευὴν, ὧν παμπόλλη, ὡς οἶσθα, ἀφθονία ἐστὶν κατὰ τὸν Πόντον. (3) οὗτος ὁ χειμὼν ἐπὶ δύο ἡμέρας κατεῖχεν, καὶ ἦν ἀνάγκη μένειν. ἐχρῆν γὰρ ἄρα μηδὲ τὰς ἐν τῷ Πόντῳ Ἀθήνας παραπλευῖσαι ἡμᾶς ὥσπερ τινὰ ὄρμον ἔρημον καὶ ἀνώνυμον.

VI

Ἐνθένδε ἄραντες ὑπὸ μὲν τὴν ἔω πλαγίου τοῦ κλύδωνος ἐπειρώμεθα, προϊούσης δὲ τῆς ἡμέρας βορρᾶς ἐπιπνεύσας ὀλίγος κατέστησε τὴν θάλατταν καὶ διατρεμῆσαι ἐποίησεν. καὶ ἤλθομεν πρὸ τῆς μεσημβρίας σταδίους πλείονας ἢ πεντῆκοντα καὶ διῶκοσίους εἰς Ἄψαρον, ἵνα περ αἱ πέντε σπεῖραι εἰσὶν ἰδρυμένα. (2) καὶ τὴν μισθοφορὰν τῇ στρατιᾷ ἔδωκα καὶ τὰ ὄπλα εἶδον καὶ τὸ τεῖχος καὶ τὴν τάφρον καὶ τοὺς κάμνοντας καὶ τοῦ σίτου τὴν παρασκευὴν τὴν ἐνοῦσαν. ἥντινα δὲ ὑπὲρ αὐτῶν τὴν γνώμην ἔσχον, ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς γράμμασιν γέγραπται. (3) ὁ δὲ Ἄψαρος τὸ χωρίον λέγουσιν ὅτι Ἄψυρτος ἐκαλεῖτο πάλαι ποτέ· ἐνταῦθα γὰρ τὸν Ἄψυρτον ὑπὸ τῆς Μηδείας ἀποθανεῖν, καὶ τάφος Ἀψύρτου δείκνυται. ἔπειτα διαφθαρῆναι τὸ ὄνομα ὑπὸ τῶν περιοίκων βαρβάρων, καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ διέφθαρται· (4) ὁπότε καὶ τὰ Τύανα τὰ ἐν τοῖς Καππαδόκαις Θόανα λέγουσιν ὅτι ὠνομάζετο ἐπὶ Θόαντι τῷ βασιλεῖ τῶν Ταύρων, ὃς τοὺς ἀμφὶ Ὀρέστην καὶ Πυλάδην διώκων ἄχρι τῆσδε τῆς χώρας ἐλθεῖν φημίζεται καὶ ἐνταῦθα νόσω ἀποθανεῖν.

V

Gemilerin büyük bir bölümünü, karaya çekilmeleri amacıyla komşu sahillere göndermek bana uygun görünüyordu. Öyle ki, biri dışında gemilerin hepsi kolaylıkla kıyıya çekilebildi, ki tam onun limana getirildiği sırada çarpan bir dalga altına girip gemiyi kaldırarak, onu alabora ettikten sonra, sahile doğru fırlattı ve paramparça etti. (2) Böylelikle sadece yelkenler, deniz donanımları ve mürettebat değil; her şey kurtarılmış oldu; fakat aynı zamanda çiviler ve balmumu da söküldü. Bu yüzden gemi yapımı için tahtadan başka hiçbir şey eksik değildi. Sizin de bildiğiniz gibi, gerçekten bunlardan Karadeniz kıyısı boyunca oldukça bol miktarda var. (3) Bu fırtına iki gün boyunca sürdü ve orada kalmak zorunluydu. Zira Karadeniz'deki Athenai kentinden sanki terk edilmiş ve isimsiz bir liman yeri gibi, geçip gitmek bize uygun görünmemişti.

VI

Oradan şafağa doğru demir alıp, yandan gelen dalga vasıtasıyla ilerlemeyi denedik; gün boyunca karşı yönden poyraz estiği için denizi biraz yatıştırdı ve çarşaf gibi yaptı. Bu bakımdan, öğleden önce 250 *stadia*'dan fazla yol kat ederek beş *cohors*'un konuşlandığı Apsaros'a geldik. (2) Ordunun ücretini ödedim, silahları, suru, hendeği, hastaları ve erzakın mevcut durumunu teftiş ettim. Bu konular üzerindeki görüşümü size yazmış olduğum Latince belgelerde bildirmiştim. (3) Apsaros yöresinin çok eski zamanlarda Apsyrtos, Medeia tarafından burada öldürüldüğü ve Apsyrtos'un mezarı burada görüldüğü için Apsyrtos olarak adlandırıldığını söylüyorlar. Tıpkı birçok başka şeylerin isimlerinin değiştirildiği gibi, söz konusu isim de daha sonraları çevrede ikamet eden barbarlar tarafından değiştirilmiştir: (4) Örneğin Kappadokia'daki Tyana kentini Thoana olarak söylüyorlar, ki ismini Tauros'ların kralı Thoas'tan alıyordu; zira Thoas'ın Orestes ve Pylades'i izlerken, bu ülkeye kadar geldiği ve orada hastalıktan öldüğü söyleniyor.

VII

Ποταμούς δὲ παρημεΐψαμεν ἐν τῷ παράπλω τῷ ἀπὸ Τραπεζοῦντος τὸν τε Ὑσσον, ὅτου ἐπώνυμος Ὑσσου λιμὴν, ὃς ἀπέχει Τραπεζοῦντος σταδίου ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ τὸν Ὀφιν, ὃς ἀπέχει Ὑσσου λιμένος εἰς ἐνεήκοντα σταδίου μάλιστα καὶ ὀρίζει τὴν Κόλχων χώραν ἀπὸ τῆς Θιαννικῆς. (2) ἔπειτα τὸν Ψυχρὸν καλούμενον ποταμὸν διέχοντα ὅσον τριάκοντα σταδίου ἀπὸ τοῦ Ὀφεως. ἔπειτα τὸν Καλὸν ποταμὸν· καὶ οὗτος τριάκοντα διέχει ἀπὸ τοῦ Ψυχροῦ. ἐχόμενος δὲ τοῦ Ψυχροῦ ἐστὶν ὁ Ῥίζιος ποταμὸς, ἑκατὸν εἴκοσι στάδια διέχων ἀπὸ τοῦ Καλοῦ. (3) καὶ ἀπὸ τούτου τριάκοντα Ἄσκουρος ἄλλος ποταμὸς, καὶ Ἀδηνός τις ἀπὸ τοῦ Ἀσκούρου ἐξήκοντα· ἐνθένδε εἰς Ἀθήνας ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν. ταῖς δὲ Ἀθηναῖς Ζάγατις ποταμὸς ἐπτὰ μάλιστα στάδια ἀπ' αὐτῶν διέχων πρόσκειται. ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηνῶν ὀρμηθέντες τὸν Πρύτανιν παρημεΐψαμεν, ἵνα περ καὶ τὰ Ἀγχιάλου βασιλεία ἐστὶν. καὶ οὗτος ἀπέχει τετταράκοντα στάδια ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν. (4) τοῦ Πρυτάνεως δὲ ἔχεται ὁ Πυξίτης ποταμὸς· στάδιοι ἐνεήκοντα ἐν μέσῳ ἀμφοῖν. καὶ ἀπὸ τοῦ Πυξίτου εἰς Ἄρχαβιν ἄλλοι ἐνεήκοντα, ἀπὸ δὲ Ἀρχάβιος εἰς Ἄψαρον ἐξήκοντα. ἀπὸ δὲ Ἀψάρου ἄραντες τὸν Ἀκαμψιν παρημεΐψαμεν νύκτωρ, εἰς πεντεκαίδεκα σταδίου ἀπέχοντα τοῦ Ἀψάρου. (5) ὁ δὲ Βαθὺς ποταμὸς ἐβδομήκοντα καὶ πέντε ἀπέχει τούτου, καὶ ὁ Ἀκινάσης ἀπὸ τοῦ Βαθέος ἐνεήκοντα, ἐνεήκοντα δὲ καὶ ἀπ' Ἀκινάσου ὁ Ἴσις. ναυσίποροι δὲ εἰσὶν ὃ τε Ἄκαμψις καὶ ὁ Ἴσις, καὶ αὔρας τὰς ἐωθινὰς ἰσχυρὰς ἐκπέμπουσιν. ἀπὸ δὲ Ἴσιος τὸν Μῶγγρον παρημεΐψαμεν. ἐνεήκοντα στάδιοι μετὰ τοῦ Μώγγρου εἰσὶν καὶ τοῦ Ἴσιος. καὶ οὗτος ναυσίπορος.

VII

Trapezous'tan başlayan deniz yolculuğumuzda Trapezous'tan 180 *stadia* uzaklıkta olan ve adını Hyssos Limanı'na veren Hyssos Irmağı'nı ve Hyssos Limanı'ndan yaklaşık 90 *stadia* mesafede olan ve Kolkhislilerin ülkesiyle Thiannike arasındaki sınırı belirleyen Ophis Irmağı'nı aştık. (2) Ardından, Psykhros olarak adlandırılan ırmak Ophis'ten 30 *stadia* uzaklıktadır. Daha sonra Psykhros Irmağı'na 30 *stadia* mesafedeki diğer bir ırmak olan Kalos'a gelinir. Psykhros'tan sonra Rhizios Irmağı vardır ve Kalos Irmağı'ndan 120 *stadia* uzaklıktadır. (3) Ondan 30 *stadia* mesafede diğer bir ırmak olan Askouros ve Askouros'tan 60 *stadia* sonra Adienos adlı bir ırmak vardır; oradan Athenai'a 180 *stadia*'dır. Zagatis Irmağı ise, Athenai'ya yaklaşık 7 *stadia* uzaklıktadır. Biz o sabah Athenai'dan demir alıp harekete geçtikten sonra, Athenai ile aralarında 40 *stadia* mesafe olan ve topraklarında Ankhialos'un sarayının bulunduğu Prytanis'in önünden geçtik. (4) Prytanis'ten sonra, Pyksites Irmağı'na gelinir ve her ikisi arasında 90 *stadia* uzaklık vardır. Pyksites ile Arkhabis'in aralarında gene 90 *stadia*, Arkhabis'ten Apsaros'a ise, 60 *stadia* mesafe bulunur. Apsaros Limanı'ndan demir aldıktan sonra, Apsaros'la aralarında aşağı yukarı 15 *stadia* mesafe olan Akampsis'i gece geçtik. (5) Bathys Irmağı ise, buradan 75 *stadia* ve Akinases, Bathys'tan 90 *stadia*, Akinases Isis arası ise, gene 90 *stadia* çeker. Hem Akampsis hem de Isis ırmağı, gemilerin yüzebileceği kadar derindir ve sabahları ırmaklardan denize doğru kuvvetli rüzgarlar eserler. Isis'ten sonra Mogros'a geçtik. Mogros ile Isis arası 90 *stadia*'dır ve Mogros Irmağı da deniz taşımacılığı yapılabilecek ölçüde derindir.

VIII

Ἐνθένδε εἰς τὸν Φᾶσιν εἰσεπλεύσαμεν ἐνενήκοντα τοῦ Μώγρου διέχοντα, ποταμῶν ὧν ἐγὼ ἔγνων κουφότατον ὕδωρ παρεχόμενον καὶ τὴν χρόαν μάλιστα ἐξηλλαγμένον. (2) τὴν μὲν γὰρ κουφότητα τῷ τε σταθμῷ τεκμαίροιο ἂν τις, καὶ πρὸ τούτου, ὅτι ἐπιπλεῖ τῇ θαλάττῃ, οὐχὶ δὲ συμμίγνυται, καθάπερ τῷ Πηγειῷ τὸν Τιταρήσιον λέγει ἐπιρρεῖν Ὅμηρος "καθύπερθεν ἤγύ' ἔλαιον". (3) καὶ ἦν κατὰ μὲν τοῦ ἐπιρρέοντος βάψαντα γλυκὺ τὸ ὕδωρ ἀνιμήσασθαι, εἰ δὲ εἰς βάθος τις καθῆκεν τὴν κάλπιν, ἀλμυρόν. καίτοι ὁ πᾶς Πόντος πολὺ τι γλυκυτέρου τοῦ ὕδατός ἐστιν ἢ περὶ ἢ ἔξω θάλαττα· καὶ τούτου τὸ αἴτιον οἱ ποταμοὶ εἰσιν, οὔτε πλῆθος οὔτε μέγεθος σταθμητοὶ ὄντες. (4) τεκμήριον δὲ τῆς γλυκύτητος, εἰ τεκμηρίων δεῖ ἐπὶ τοῖς αἰσθήσει φαινομένοις, ὅτι πάντα τὰ βοσκήματα οἱ προσοικοῦντες τῇ θαλάττῃ ἐπὶ τὴν θάλατταν κατάγουσιν καὶ ἀπ' αὐτῆς ποτίζουσιν· τὰ δὲ πίνοντά τε ἡδέως ὁρᾶται, καὶ λόγος κατέχει ὅτι καὶ ὠφέλιμον αὐτοῖς τοῦτο τὸ ποτόν ἐστιν τοῦ γλυκέος μᾶλλον. (5) ἡ δὲ χρῶα τῷ Φάσιδι οἷα ἀπὸ μολίβδου ἢ καττιτέρου βεβαμμένου τοῦ ὕδατος· καταστὰν δὲ καθαρῶτατον γίγνεται. οὐ τοίνυν νενόμισται εἰσκομίσαι ὕδωρ εἰς τὸν Φᾶσιν τοὺς εἰσπλέοντας, ἀλλ' ἐπειδὴν εἰσβαίωσιν ἤδη εἰς τὸν ῥοῦν, παραγγέλλεται πᾶν ἐκχεῖν τὸ ἐνὸν ὕδωρ ἐν ταῖς ναυσίν· εἰ δὲ μή, λόγος κατέχει ὅτι οἱ τούτου ἀμελήσαντες οὐκ εὐπλοοῦσιν. τὸ δὲ ὕδωρ τοῦ Φάσιδος οὐ σήπεται, ἀλλὰ μένει ἀκραιφνὲς καὶ ὑπὲρ δέκατον ἔτος, πλὴν γε δὴ ὅτι εἰς τὸ γλυκύτερον μεταβάλλει.

VIII

Oradan, yani Mogros'tan 90 *stadia* boyunca ilerleyip, tanıdığım ırmaklar arasında en hafif suya sahip olan ve özellikle rengi bakımından sıra dışı olan Phasis'e doğru yelken açtık. (2) Zira suyun hafifliğine Homeros'un *Titaresios Irmağı'nın Peneios'un üzerinden "yağ gibi akıp gittiğini"* söylediği gibi, Phasis'in suyunun da deniz üzerinde yüzüp, karışmamasından hükmedilebilir. (3) Öyle ki, birinin denize akan suyun yüzüne bir kova daldırınca tatlı su çekmesi; fakat eğer kovayı daha derine batırırsa, tuzlu su çekmesi mümkündür. Zaten bütün Karadeniz, dışarıdaki denizden çok daha tatlı suya sahiptir; bunun sebebi ise, çok fazla sayıda ve çok büyük su kütesine sahip olan ırmaklardır. (4) Son derece tatlı olmasının kanıtı ise –eğer kanıtlamak gerekirse bu açıklamalar üzerine kavranacaktır–, ki deniz kıyısında ikamet edenler bütün hayvanlarını deniz kenarına doğru sürerler ve hayvanlar denizden su içerler; ve bu içeceği hayvanların zevkle içtiği görülür; zira hayvanlar için bu içeceği içmenin tatlı su içmekten daha yararlı olduğuna ilişkin yaygın bir kanı vardır. (5) Suyu kurşun ya da kalay tarafından boyanmış olduğu için Phasis'in yüzeyi son derece temiz olmuştur. Bundan dolayı Phasis'e yelken açanların su getirmiş olmaları geleneksel olarak yasaklanmıştır. Gemiyi Phasis'in akıntısına girdikten sonra, gemilerdeki bütün suyun dökülmesi emredilir: Eğer suyu dökmezlerse, bu emre itaat etmeyenlerin rahat deniz yolculuğu yapamayacaklarına ilişkin bir kanı vardır. Phasis'in suyu bayatlamaz; tersine on yıldan uzun süre saf kalır; ama suyu biraz karıştırıldığında ise, daha tatlı olur.

IX

Εἰσβαλλόντων δὲ εἰς τὸν Φᾶσιν ἐν ἀριστερᾷ ἵδρυται ἡ Φασιανὴ θεός· εἴη δ' ἂν ἀπὸ γε τοῦ σχήματος τεκμαιρομένῃ ἢ Ῥέα· καὶ γὰρ κύμβαλον μετὰ χεῖρας ἔχει καὶ λέοντας ὑπὸ τῷ θρόνῳ, καὶ κάθηται ὡσπερ ἐν τῷ Μητρῷ Ἀθήνησιν ἢ τοῦ Φειδίου. ἐνταῦθα καὶ ἡ ἄγκυρα δεῖκνυται τῆς Ἀργοῦς. (2) καὶ ἡ μὲν σιδηρᾷ οὐκ ἔδοξέ μοι εἶναι παλαιά —καίτοι τὸ μέγεθος οὐ κατὰ τὰς νῦν ἀγκύρας ἐστίν, καὶ τὸ σχῆμα ἀμηγέπη ἐξηλλαγμένη—, ἀλλὰ νεωτέρα μοι ἐφάνη εἶναι τοῦ χρόνου. λιθίνης δὲ τινος ἄλλης θραύσματα ἐδείκνυτο παλαιά, ὡς ταῦτα μᾶλλον εἰκάσαι ἐκεῖνα εἶναι τὰ λείψανα τῆς ἀγκύρας τῆς Ἀργοῦς. ἄλλο δὲ οὐδὲν ὑπόμνημα ἦν ἐνταῦθα τῶν μύθων τῶν ἀμφὶ τὸν Ἰάσονα. (3) τὸ μέντοι φρούριον αὐτό, ἵναπερ κάθηται τετρακόσιοι στρατιῶται ἐπίλεκτοι, τῇ τε φύσει τοῦ χωρίου ὀχυρώτατον εἶναι μοι ἔδοξεν, καὶ ἐν ἐπιτηδειοτάτῳ κείσθαι πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ταύτη πλεόντων. καὶ τάφρος διπλῆ περιβέβληται τῷ τείχει, εὐρεῖα ἑκατέρα. (4) πάλαι μὲν οὖν γήινον τὸ τεῖχος ἦν, καὶ οἱ πύργοι ξύλινοι ἐφειστήκεσαν· νῦν δὲ ἐκ πλίνθου ὀπτῆς πεποιήται καὶ αὐτὸ καὶ οἱ πύργοι· καὶ τεθεμελίωται ἀσφαλῶς, καὶ μηχαναὶ ἐφεστᾶσιν, καὶ ἐν ὀλίγῳ πᾶσιν ἐξήρτυται πρὸς τὸ μηδὲ πελάσαι ἂν τινα αὐτῷ τῶν βαρβάρων, μήτι γε δὴ εἰς κίνδυνον καταστῆσαι πολιορκίας τοὺς ἐν αὐτῷ φρουροῦντας. (5) ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸν ὄρμον ἐχρῆν ἀσφαλῆ εἶναι ταῖς ναυσὶ καὶ ὅσα ἔξω τοῦ φρουρίου κατωκείτο ὑπὸ τε τῶν πεπαυμένων τῆς στρατιᾶς καὶ τινων καὶ ἄλλων ἐμπορικῶν ἀνθρώπων, ἔδοξέ μοι ἀπὸ τῆς διπλῆς τάφρου, ἢ περιβέβληται τῷ τείχει, ἄλλην τάφρον ἐκβαλεῖν ὡς ἐπὶ τὸν ποταμόν, ἢ τὸ τε ναύσταθμον περιέξει καὶ τὰς ἔξω τοῦ τείχους οἰκίας.

X

Ἀπὸ δὲ τοῦ Φάσιδος Χαρίεντα ποταμὸν παρημείψαμεν ναυσίπορον· στάδιοι μετὰ τὸ ἀμφὸν ἐνενήκοντα. καὶ ἀπὸ τοῦ Χαρίεντος εἰς Χῶβον ποταμὸν ναυσίπορον εἰσεπλεύσαμεν ἄλλους ἐνενήκοντα, ἵναπερ καὶ ὠρμίσθημεν. ὧν δὲ ἕνεκα, καὶ ὅσα ἐνταῦθα ἐπράξαμεν, δηλώσει σοι τὰ Ῥωμαϊκὰ γράμματα.

IX

Gemiyle Phasis'e doğru girerken solda Phasis tanrıçasının bir heykeli bulunmaktadır. Atribüsünden yola çıkarak karar verilince, Rhea olduğu da düşünülebilir: çünkü eliyle büyük bir zil tutmaktadır ve tahtında aslanlar vardır; ayrıca aynı Pheidias'ın yapmış olduğu Athena Ana Tanrıçası'nda olduğu gibi oturmuştur. Burada Argo gemisinin çapası da sergilenmektedir. (2) Ancak çapanın demiri bana o kadar eski görünmedi –ayrıca büyüklük bakımından bizim şimdiki çapalara oranla daha küçük, biçim bakımından ise, biraz tuhaftı–: Yine de bende (Argonautes'lerin) zamanından daha geç olduğu izlenimi uyandırıyor. Orada ayrıca, taştan yapılmış bir başka çapanın kırılmış eski fragmanları sergileniyordu. Öyle ki, bu şeylerin Argo gemisinin çapasının kalıntıları olması, o şeylerin varsayıma dayanan betimlemesinden daha uygun görünüyordu. Burada başkaca hiçbir şey Iason'a ilişkin efsaneleri anımsatmıyordu. (3) Bizzat kaleye 400 kişilik seçme askeri birlik yerleştirilmiştir. Kalenin, arazinin topoğrafyasına uygun olarak son derece sağlam olduğunu ve buraya yelken açmak isteyenlerin güvenliği açısından son derece stratejik mevkide kurulduğunu zannediyorum. Ayrıca ikisinin her biri aynı genişlikte olan iki sıra hendek suru çevirmiştir. (4) Eskiden sur topraktan yapılmış, kuleler ise, tahtadan inşa edilmiştiler. Şimdi ise, sur ve kuleler pişmiş tuğladan yeniden yapılmıştır. Dahası, temeli kuvvetlice atılmış ve üzerine savaş makineleri yerleştirilmiştir –kısaca sadece kaleye barbar kavimlerden herhangi birinin yürüyebilme olasılığına karşı bütün gerekli önlemler alınmakla kalmamış; aynı zamanda garnizon askerlerini olası bir kuşatmanın tehlikesinden koruyabilmesi için de uygun şekilde donatılmıştı. (5) Gemiler için demir atma yerinin güvenli olması ne kadar gerekliyse, kalenin dışında ikamet eden emekli askerlerin, başkalarının ve tüccarların güvende olması da o kadar gerekliydi. Bu yüzden suru kuşatmış iki sıra hendekten ırmağa kadar sadece limanı değil; aynı zamanda surun dışındaki evleri de çevreleyecek diğer bir hendeğin yapımı bana uygun görüldü.

X

Phasis'ten yelken açtıktan sonra, gemilerin yüzebileceği kadar derin Kharies Irmağı'nı geçtik; bu ikisinin arası 90 *stadia*'dır. Kharies'ten Khobos Irmağı'na doğru gene 90 *stadia* yol kat ettik ve orada demir attık. Bunun nedenlerini ve orada yaptığımız şeyleri, size Latince mektubum açıklayacak.

(2) ἀπὸ δὲ Χώβου Σιγάμην ποταμὸν παρημείψαμεν ναυσίπορον· διέχει δὲ τοῦ Χώβου σταδίου εἰς δέκα καὶ διακοσίους μάλιστα. ἔχεται δὲ τοῦ Σιγάμου Ταρσούρας ποταμὸς· στάδιοι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μεταξύ ἀμφοῖν. ὁ δὲ Ἴππος ποταμὸς τοῦ Ταρσούρου πενήκοντα σταδίου καὶ ἑκατὸν διέχει, καὶ τοῦ Ἴππου ὁ Ἀστελέφος τριάκοντα. (3) παραμείψαντες δὲ τὸν Ἀστελέφον εἰς Σεβαστόπολιν ἤκομεν πρὸ μεσημβρίας, ἀπὸ Χώβου ὀρμηθέντες, σταδίου εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τοὺς ἀπ' Ἀστελέφου, ὡς καὶ τὴν μισθοφορὰν τοῖς στρατιώταις δοῦναι τῆς αὐτῆς ἡμέρας, καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὄπλα ἰδεῖν καὶ τοὺς ἰππέας ἀναπηδῶντας ἐπὶ τοὺς ἵππους καὶ τοὺς κάμνοντας καὶ τὸν σῆτον, καὶ τὸ τεῖχος περιελθεῖν καὶ τὴν τάφρον. (4) στάδιοι ἀπὸ μὲν Χώβου εἰς Σεβαστόπολιν τριάκοντα καὶ ἑξακόσιοι· ἀπὸ Τραπεζοῦντος δὲ εἰς Σεβαστόπολιν ἐξήκοντα καὶ διακόσιοι καὶ δισχίλιοι. ἡ δὲ Σεβαστόπολις πάλαι Διοσκουριάς ἐκαλεῖτο, ἄποικος Μιλησίων.

ΧΙ

Ἔθνη δὲ παρημείψαμεν τάδε. Τραπεζουντίους μὲν, καθάπερ καὶ Ξενοφῶν λέγει, Κόλχοι ὄμοροι. καὶ οὗς λέγει τοὺς μαχιμωτάτους καὶ ἐχθροτάτους εἶναι τοῖς Τραπεζουντίοις, ἐκεῖνος μὲν Δρίλλας ὀνομάζει, ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν οἱ Σάννοι οὗτοι εἶναι. καὶ γὰρ μαχιμώτατοί εἰσιν εἰς τοῦτο ἔτι καὶ τοῖς Τραπεζουντίοις ἐχθρότατοι, (2) καὶ χωρία ὄχυρά οἰκοῦσιν, καὶ ἔθνος ἀβασίλευτον, πάλαι μὲν καὶ φόρου ὑποτελὲς Ῥωμαίοις, ὑπὸ δὲ τοῦ ληστεύειν οὐκ ἀκριβοῦσιν τὴν φορὰν. ἀλλὰ νῦν γε διδόντος θεοῦ ἀκριβώσουσιν, ἢ ἐξελοῦμεν αὐτούς. τούτων δὲ ἔχονται Μαχέλωνες καὶ Ἠνίοχοι· βασιλεὺς δ' αὐτῶν Ἀγχιάλος. Μαχελόνων δὲ καὶ Ἠνιόχων ἐχόμενοι Ζυδρεῖται· Φαρασμάνου οὗτοι ὑπήκοοι. Ζυδρεϊτῶν δὲ Λαζοί· βασιλεὺς δὲ Λαζῶν Μαλάσσας, ὃς τὴν βασιλείαν παρὰ σοῦ ἔχει. (3) Λαζῶν δὲ Ἀψίλαι ἔχονται· βασιλεὺς δ' αὐτῶν Ἰουλιανός· οὗτος ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ τὴν βασιλείαν ἔχει. Ἀψίλαις δὲ ὄμοροι Ἀβασκοί· καὶ Ἀβασκῶν βασιλεὺς Ῥησμάγας· καὶ οὗτος παρὰ σοῦ τὴν βασιλείαν ἔχει. Ἀβασκῶν δὲ ἐχόμενοι Σανίγαι, ἵναπερ καὶ ἡ Σεβαστόπολις ᾤκισται· Σανιγῶν βασιλεὺς Σπαδάγας ἐκ σοῦ τὴν βασιλείαν ἔχει.

(2) Khobos'tan sonra, yine gemilerin yüzebileceği kadar derin, Sigames Irmağı'nı aştık; burası Khobos'tan yaklaşık 210 *stadia* mesafededir. Sigames'ten sonra, Tarsouras Irmağı'na gelinir; bu ikisinin arası 120 *stadia*'dır. Hippos Irmağı ise, Tarsouras'tan 150 *stadia* uzaklıktadır ve Hippos'tan Astelephos 30 *stadia*'dır. (3) Khobos'tan demir aldıktan sonra, Astelephos'u geride bırakıp öğleden önce Sebastopolis kentine geldik, Astelephos'tan burası 120 *stadia*'dır; böylelikle aynı gün içinde askerlere ücretini vermek; atları, silahları ve atlarının üzerine sıçrayan süvarileri, yaralıları, hububat stoğunu görmek; surların ve hendegin etrafını dolaşarak denetlemek imkanım oldu. (4) Khobos'tan Sebastopolis'e 630 *stadia*; Trapezous'tan Sebastopolis'e ise, 2.260 *stadia*'dır. Sebastopolis kenti eskiden Dioskourias olarak adlandırılıyordu ve Miletosluların kolonisiydi.

XI

Topraklarından geçtiğimiz etnik gruplar ise, şunlardır: Ksenophon'un da söylediği gibi, Kolkhoi kavmi Trapezoslulara sınırdır. Gene Ksenophon'un, son derece cengaver ve Trapezoslulara karşı son derece düşman olduğunu bildirdiği ve Drillai olarak adlandırdığı kavmin ben, Sannoi olduğunu düşünüyorum. Zira bu kavim günümüzde bile son derece savaşçıdır ve Trapezoslulara karşı hâlâ son derece düşmandırlar; (2) tahkimli bir ülkede ikamet ederler ve kralsız bir halktırlar. Eskiden Romalılara *tributum* vermelerine karşın, artık haydutluk/korsanlık yaptıkları için vergi ödemeye hevesli değiller. Fakat şimdi tanrının yardımıyla bu yükümlülüklerini yerine getirmek zorunda kalacaklar ya da onları yok edeceğiz. Onlardan sonra, krallarının adı Ankhialos olan Makhelones ve Heniokhoi kavimleri gelir. Makhelones ve Heniokhoi'un ardından Pharasmanes'in hakimiyeti altındaki Zydreitai kavmi bulunur. Zydreitai kavminden sonra, Lazoi kavmi vardır: Lazoi kavminin kralı Malassas'tır ve krallık yetkisini sizden almıştır. (3) Lazoi'dan sonra, Apsilai kavmine gelinir, onların kralları ise, Iulianos'tur ve kendisine krallık sizin babanız tarafından verilmiştir. Apsilai ile Abaskoi toprakları sınırdır ve Abaskoi kralı Rhesmagas'tır ve kendisi krallığını sizden almıştır. Abaskoi'dan sonra Sanigai kavminin ikamet ettiği topoğrafyaya gelinir ki, burada Sebastopolis kenti kurulmuştur; Sanigai Kralı Spadagas da krallık yetkisini sizden almıştır.

(4) Μέχρι μὲν δὴ Ἀψάρου ὡς πρὸς ἔω ἐπλέομεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Εὐξείνου, ὁ δὲ Ἀψαρος πέρας ἐφάνη μοι εἶναι κατὰ μήκος τοῦ Πόντου· ἐνθεν γὰρ ἤδη πρὸς ἄρκτον ὁ πλοῦς ἡμῖν ἐγένετο ἔστε ἐπὶ Χῶβον ποταμόν, καὶ ὑπὲρ τὸν Χῶβον ἐπὶ τὸν Σιγάμην. ἀπὸ δὲ Σιγάμου ἐκάμπτομεν εἰς τὴν λαιὰν πλευρὰν τοῦ Πόντου ἔστε ἐπὶ τὸν Ἴππον ποταμόν. (5) ἀπὸ δὲ τοῦ Ἴππου ὡς ἐπ’ Ἀστελέφον καὶ Διοσκουριάδα καταφανῶς ἤδη ἐπ’ ἀριστερὰ τοῦ Πόντου ἐπλέομεν, καὶ ὁ πλοῦς ἡμῖν πρὸς ἡλίου δυομένου ἐγένετο· ὡς δὲ ὑπεστρέφομεν ἀπὸ τοῦ Ἀστελέφου ἐπὶ Διοσκουριάδα, κατείδομεν τὸν Καύκασον τὸ ὄρος, τὸ ὕψος μάλιστα κατὰ τὰς Ἄλλεις τὰς Κελτικές. καὶ τοῦ Καυκάσου κορυφή τις ἐδείκνυτο —Στρόβιλος τῆ κορυφῆ ὄνομα—, ἵναπερ ὁ Προμηθεὺς κρεμασθῆναι ὑφ’ Ἡφαίστου κατὰ πρόσταξιν Διὸς μυθεύεται.

XII

Τὰ δὲ ἀπὸ Βοσπόρου τοῦ Θρακίου ἔστε ἐπὶ Τραπεζοῦντα πόλιν ὧδε ἔχει. (2) τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ Οὐρίου διέχει ἀπὸ Βυζαντίου σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατόν, καὶ ἐστὶ στενότατον ταύτη τὸ στόμα τοῦ Πόντου καλούμενον, καθ’ ὃ τι εἰσβάλλει εἰς τὴν Προποντίδα. ταῦτα μὲν εἰδότι σοι λέγω. (3) ἀπὸ δὲ τοῦ ἱεροῦ πλέοντι ἐν δεξιᾷ Ῥήβας ποταμός· σταδίους διέχει τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διὸς ἐνενήκοντα. ἔπειτα Μέλαινα ἄκρα ὧδε καλουμένη, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἀπὸ Μελαινῆς ἄκρας εἰς Ἀρτάνην ποταμόν, ἵνα καὶ ὄρμος ναυσι μικραῖς πρὸς ἱερῶ Ἀφροδίτης, πεντήκοντα ἄλλοι καὶ ἑκατόν. (4) ἀπὸ δὲ Ἀρτάνου εἰς Ψίλιν ποταμόν πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ πλοῖα μικρὰ ὀρμίζοιτο ἂν πρὸς τῆ πέτρα τῆ ἀνεχούση οὐ πόρρω ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολῶν. ἐνθένδε εἰς Κάλπης λιμένα δέκα καὶ διακόσιοι στάδιοι. (5) ὁ δὲ Κάλπης λιμὴν ὁποῖόν τι χωρίον ἐστὶ καὶ ὁποῖος ὄρμος, καὶ ὅτι πηγὴ ἐν αὐτῷ ψυχροῦ καὶ καθαροῦ ὕδατος, καὶ ὅτι ὕλαι πρὸς τῆ θαλάττη ξύλων ναυπηγησίμων, καὶ αὐταὶ ἐνθηροί, ταῦτα Ξενοφῶντι τῷ πρεσβυτέρῳ λέλεκται.

XIII

Ἀπὸ Κάλπης λιμένος εἰς Ῥόην στάδιοι εἴκοσιν· ὄρμος ναυσι μικραῖς. ἀπὸ Ῥόης εἰς Ἀπολλωνίαν νῆσον σμικράν, ὀλίγον διέχουσιν τῆς ἠπείρου, ἄλλοι εἴκοσι. λιμὴν ὑπὸ τῆ νησίδι. καὶ ἐνθεν εἰς Χηλὰς στάδιοι εἴκοσιν. ἀπὸ Χηλῶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν, ἵναπερ Σαγγάριος ποταμός εἰσβάλλει εἰς τὸν Πόντον. (2) ἐνθένδε εἰς τοῦ Ὑπίου τὰς ἐκβολὰς ἄλλοι ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. εἰς δὲ Λιλαῖον ἐμπόριον ἀπὸ τοῦ Ὑπίου στάδιοι ἑκατόν, καὶ ἀπὸ τοῦ Λιλαίου εἰς Ἐλαιον ἐξήκοντα. ἐνθένδε εἰς Κάλητα, ἄλλο ἐμπόριον, εἴκοσι καὶ ἑκατόν. (4)

(4) Apsaros'a kadar Karadeniz'in sağ tarafında doğuya doğru seyrettik, Karadeniz'in uzunlamasına sınırının Apsaros olduğunu zannediyorum; zira oradan sonra, bizim için yolculuk Khobos Irmağı'na kadar kuzeye doğru oldu ve Khobos'tan Sigames Irmağı'na doğru devam etti. Sigames'ten sonra, Hippos Irmağı'na kadar Karadeniz'in sol tarafına doğru yön değiştirdik. (5) Hippos'tan sonra, Astelephos ve Dioskourias'a kadar açık ve net bir şekilde Karadeniz'in sol tarafına doğru yelken açtık ve yolculuğumuz gün batımına doğru devam etti; Astelephos'tan Dioskourias'a döndükten sonra ise, yaklaşık Keltlerin Alpleri kadar yüksek olan Kaukasos Dağı'nı gördük. Burada Kaukasos'un bir zirvesi gözükmemektedir –zirveye Strobilos adı verilmiştir– ve Prometheus'un, Zeus'un emriyle Hephaistos tarafından burada zincire vurulmuş olduğu efsanesi anlatılır.

XII

Bosporos Thrakia'sından Trapezous kentine kadar sahil, bu şekildedir: (2) Byzantion kentinden 120 *stadia* mesafede, Karadeniz'in ağzı olarak adlandırılan ve oradan gemiyle Propontis'e (Marmara) girilen en dar yerinde, Zeus Ourios'un tapınağı vardır. Bunları bilmenize rağmen, gene de size anlatıyorum. (3) Tapınaktan yelken açınca sağ tarafta Rhebas Irmağı olup, Zeus Tapınağı'ndan 90 *stadia* uzaklıktadır. Ardından, Kara Burun olarak adlandırılan yer 150 *stadia*'dır. Kara Burun'dan Artane Irmağı'na, ki orası Aphrodite kutsal alanı yakınlarında küçük gemiler için bir demir atma yeridir, gene 150 *stadia* mesafe çeker. (4) Artane'den sonra, Psilis Irmağı'na 150 *stadia*'dır ve ırmağın ağzına doğru yükselen kaya civarında küçük tekneler demir atabilirler. Oradan Kalpe Limanı'na 210 *stadia* mesafe vardır. (5) Kalpe Limanı topoğrafyası ve gemilerin demir atması için uygun bir liman olması bakımından nitelikli bir yerdir; zira oradaki akarsuların soğuk, suyun temiz ve deniz tarafındaki ormanların gemi yapımı için elverişli ağaçlar ve vahşi hayvanlarla dolu olduğunu Yaşlı Ksenophon söylemiştir.

XIII

Kalpe Limanı'ndan 20 *stadia* sonra, küçük tekneler için bir liman yeri olan Rhoe'ye gelinir. Rhoe'den sonra, karanın hemen açıklarındaki küçük bir ada olan Apollonia'ya kadar gene 20 *stadia* mesafe vardır. Liman adanın altındadır ve oradan Khelai'a 20 *stadia* vardır. Khelai'dan 180 *stadia* sonra, Sangarios Irmağı Karadeniz'e dökülür. (2) Oradan Hypios Irmağı'nın ağzına kadar, gene 180 *stadia* bulunur. Hypios'tan Lilaion *emporion*'una kadar 100 *stadia* ve Lilaion'dan Elaion'a 60 *stadia* bulunur. Oradan diğer bir *emporion* olan Kales'e 120 *stadia*'dır.

(3) ἀπὸ Κάλητος εἰς Λύκον ποταμὸν ὀγδοήκοντα, ἀπὸ δὲ Λύκου εἰς Ἡράκλειαν πόλιν Ἑλληνίδα Δωρικὴν, Μεγαρέων ἄποικον, στάδιοι εἴκοσιν. ἐν Ἡρακλείᾳ ὄρμος ναυσίν. ἀπὸ δὲ Ἡρακλείας ἐπὶ μὲν τὸ Μητρώων καλούμενον στάδιοι ὀγδοήκοντα. (4) ἐνθένδε εἰς τὸ Ποσειδεῖον τετταράκοντα, καὶ ἔνθεν εἰς Τυνδαρίδας πέντε καὶ τετταράκοντα, πέντε δὲ καὶ δέκα ἔνθεν ἐπὶ τὸ Νυμφαῖον. καὶ ἀπὸ τοῦ Νυμφαίου ἐπὶ τὸν Ὀξίναν ποταμὸν τριάκοντα. καὶ ἀπ' Ὀξίνου εἰς Σανδαράκην ἐνενήκοντα. (5) Σανδαράκη ὄρμος ναυσὶ σμικραῖς. ἐνθένδε εἰς Κρηνίδας ἐξήκοντα. καὶ ἀπὸ Κρηνίδων εἰς Ψύλλαν ἐμπόριον τριάκοντα. ἐνθένδε εἰς Τίον, πόλιν Ἑλληνίδα Ἴωνικὴν, ἐπὶ θαλάττῃ οἰκουμένην, Μιλησίων καὶ ταύτην ἄποικον, ἐνενήκοντα. ἀπὸ δὲ Τίου εἰς Βιλλαῖον ποταμὸν στάδιοι εἴκοσιν. ἀπὸ δὲ Βιλλαίου ἐπὶ τὸν Παρθένιον ποταμὸν στάδιοι ἑκατόν. μέχρι τοῦδε Θρᾶκες οἱ Βιθυνοὶ νέμονται, ὧν καὶ Ξενοφῶν ἐν τῇ συγγραφῇ μνήμην ἐποίησατο ὅτι μαχιμώτατοι εἶεν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ τὰ πολλὰ κακὰ ἢ στρατιὰ τῶν Ἑλλήνων ὅτι ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ ἔπαθεν, ἐπειδὴ ἀπεχωρίσθησαν οἱ Ἀρκάδες ἀπὸ τε τῆς Χειρισόφου καὶ τῆς Ξενοφῶντος μερίδος.

XIV

Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε ἤδη Παφλαγονία. ἀπὸ Παρθενίου εἰς Ἄμαστριν πόλιν Ἑλληνίδα στάδιοι ἐνενήκοντα· ὄρμος ναυσίν. ἔνθεν εἰς Ἐρυθίνους ἐξήκοντα. καὶ ἀπ' Ἐρυθίνων εἰς Κρῶμναν ἄλλοι ἐξήκοντα. (2) ἐνθένδε εἰς Κύτωρον ἐνενήκοντα· ὄρμος ναυσίν ἐν Κυτῶρω. καὶ ἀπὸ Κυτῶρου εἰς Αἰγιαλοὺς ἐξήκοντα. εἰς δὲ Θύμηνα ἐνενήκοντα. καὶ εἰς Κάραμβιν εἴκοσι καὶ ἑκατόν. (3) ἐνθένδε εἰς Ζεφύριον ἐξήκοντα. ἀπὸ δὲ Ζεφυρίου εἰς Ἀβώνου τεῖχος, πόλιν σμικράν, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ὄρμος ναυσίν οὐκ ἀσφαλῆς· σαλεύουσι δ' ἂν ἀπαθεῖς, εἰ μὴ μέγας χειμῶν κατέχοι. ἀπὸ δὲ Ἀβώνου τείχους εἰς Αἰγινήτην ἄλλοι πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἐνθένδε εἰς Κίνωλιν ἐμπόριον ἄλλοι ἐξήκοντα· καὶ ἐν Κινώλει σαλεύουσι ἂν νῆες ὥρα ἔτους. (4) ἀπὸ δὲ Κινώλιος εἰς Στεφάνην ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν· ὄρμος ναυσίν ἀσφαλῆς. ἀπὸ δὲ Στεφάνης εἰς Ποταμοὺς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἐνθένδε εἰς Λεπτὴν ἄκραν ἑκατόν καὶ εἴκοσιν. ἀπὸ δὲ Λεπτῆς ἄκρας εἰς Ἀρμένην ἐξήκοντα· λιμὴν αὐτόθι. καὶ Ξενοφῶν τῆς Ἀρμένης ἐμνημόνευσεν. (5) καὶ ἔνθεν εἰς Σινώπην στάδιοι τεσσαράκοντα· Σινωπεῖς Μιλησίων ἄποικοι. ἀπὸ δὲ Σινώπης εἰς Κάρουσαν πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· σάλος ναυσίν. ἐνθένδε εἰς Ζάγωρα ἄλλοι αὖ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἐνθένδε εἰς τὸν Ἄλυν ποταμὸν τριακόσιοι.

(3) Kales'ten Lykos Irmağı'na 80 *stadia*, Lykos'tan Hellenlerin Dor kökenli kenti, bir Megara kolonisi olan Herakleia'ya ise, 100 *stadia* vardır. Herakleia'da, gemiler için bir liman bulunur. Herakleia'dan Metroon olarak adlandırılan yere kadar, 80 *stadia*'dır. (4) Oradan Poseideion'a 40 *stadia* ve oradan Tyndaridai'a 45 ve oradan da Nymphaion'a 15 *stadia* mesafe vardır. Nymphaion'dan Oksinas Irmağı'na 30 *stadia* ve Oksinas'tan Sandarake'ye 90 *stadia*'dır. (5) Sandarake küçük tekneler için liman yeridir. Oradan Krenidai'a 60 *stadia*; Krenidai'dan Psylla *emporion*'una 30 *stadia* mesafe vardır. Oradan deniz kenarında kurulmuş Hellenlerin Ion kökenli kenti, Miletosluların kolonisi Tion'a 90 *stadia* çeker. Tion'dan Billaios Irmağı'na 20 *stadia*, Billaios'tan Parthenios Irmağı'na kadar ise, 100 *stadia*'dır. Buraya kadarki topraklarda Thrakia Bithynialıları otururlar ki; onlardan Ksenophon kitabında Asia'da ikamet eden insanların en cengaverleri olarak söz etmiştir ve Arkadialılar Kheirisophos ve Ksenophon'un komutası altındaki birlikten ayrıldıktan sonra, Hellenlerin ordusu bu bölgede birçok kötü şeye katlanmak zorunda kalmıştır.

XIV

Buradan sonrası, artık Paphlagonia'dır. Parthenios Irmağı'ndan gemiler için demir atma yeri olan Hellen kenti Amastris'e 90 *stadia* mesafe vardır. Oradan Erythinoi'a 60 *stadia* ve Erythinoi'dan Kromna'ya gene 60 *stadia* (2) Oradan Kytoros 90 *stadia*'dır ve Kytoros'ta gemiler için bir liman bulunur. Kytoros'tan Aigialos'a 60 *stadia*; Thymena'ya 90 *stadia* ve Karambis'e 120 *stadia*, (3) oradan da Zephyrion'a 60 *stadia*'dır. Zephyrion'dan küçük bir kent olan Abonouteikhos'a ise, 150 *stadia* bulunur. Liman gemiler için güvenli değildir; bununla birlikte; eğer büyük bir fırtına yoksa, denizciler zahmetsizce demir atabilirler. Abonouteikhos'tan Aiginetes'e gene 150 *stadialık* mesafe vardır. Oradan Kinolis *emporion*'una 60 *stadia* olup, Kinolis'te gemiler yılın yaz ayları boyunca demir atabilirler. (4) Kinolis'ten gemiler için güvenli bir liman yeri olan Stephane'ye 180 *stadia*, Stephane'den Potamoi'a 150 *stadia* bulunur. Oradan Lepte Burnu'na 120 *stadia* ve Lepte Burnu'ndan Armene'ye ise, 60 *stadia* olup, orada bir liman vardır. Ayrıca Ksenophon Armene'den eserinde bahsetmiştir. (5) Oradan Sinope'ye 40 *stadia* mesafe vardır; Sinopeliler Miletosluların kolonistleridirler. Sinope'den gemiler için liman yeri olan Karousa'ya 150 *stadia*; oradan Zagora'ya tekrar 150 *stadia* ve oradan da Halys Irmağı'na 300 *stadia*'dır.

XV

Οὗτος ὁ ποταμὸς πάλαι μὲν ὄρος ἦν τῆς Κροίσου βασιλείας καὶ τῆς Περσῶν, νῦν δὲ ὑπὸ τῆ Ῥωμαίων ἐπι κρατεία ῥέει, οὐκ ἀπὸ μεσημβρίας, ὡς λέγει Ἡρόδοτος, ἀλλ' ἀπὸ ἀνίσχοντος ἡλίου. καθ' ὃ τι δὲ εἰσβάλλει εἰς τὸν Πόντον, ὀρίζει τὰ Σινωπέων καὶ Ἀμισσηνῶν ἔργα. (2) ἀπὸ δὲ Ἄλυος ποταμοῦ εἰς Ναύσταθμον στάδιοι ἐνενήκοντα, ἵναπερ καὶ λίμνη ἐστίν. ἐνθὲνδε εἰς Κωνωπεῖον ἄλλην λίμνην ἄλλοι αὖ πενήκοντα. ἀπὸ δὲ Κωνωπείου εἰς Εὐσήνην ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν. (3) ἐνθὲνδε εἰς Ἀμισὸν ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα. Ἀμισός, πόλις Ἑλληνίς, Ἀθηναίων ἄποικος, ἐπὶ θαλάττῃ οἰκεῖται. ἀπὸ δὲ Ἀμισοῦ εἰς Ἀγκῶνα λιμένα, ἵναπερ καὶ Ὀἶρις εἰσβάλλει εἰς τὸν Πόντον, στάδιοι ἐξήκοντα καὶ ἑκατόν. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰριος τῶν ἐκβολῶν εἰς Ἡράκλειον ἐξήκοντα καὶ τριακόσιοι· ὄρμος ναυσίν. ἐνθὲνδε ἐπὶ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν τετταράκοντα. οὗτος ὁ Θερμῶδων ἐστίν, ἵναπερ αἱ Ἀμαζόνες οἰκῆσαι λέγονται.

XVI

Ἀπὸ δὲ Θερμῶδοντος εἰς Βῆριν ποταμὸν στάδιοι ἐνενήκοντα. ἐνθὲνδε εἰς Θόαριν ποταμὸν ἐξήκοντα. ἀπὸ δὲ Θοάριος εἰς Οἰνόνην τριάκοντα. ἀπ' Οἰνόνης εἰς Φιγαμοῦντα ποταμὸν τετταράκοντα. (2) ἐνθὲνδε εἰς Φαδισάνην φρούριον πενήκοντα καὶ ἑκατόν. ἐνθὲνδε εἰς Πολεμώνιον πόλιν στάδιοι δέκα. ἀπὸ Πολεμωνίου εἰς ἄκραν Ἰασόνιον καλουμένην στάδιοι τριάκοντα καὶ ἑκατόν. ἐνθὲνδε εἰς Κιλικῶν νῆσον πεντεκαίδεκα στάδιοι. (3) ἀπὸ δὲ Κιλικῶν νήσου εἰς Βοῶνα πέντε καὶ ἐβδομήκοντα. ἐν Βοῶνι ὄρμος ναυσίν. ἐνθὲνδε εἰς Κοτύωρα ἐνενήκοντα. ταύτης ὡς πόλεως Ξενοφῶν ἐμνημόνευσεν, καὶ λέγει Σινωπέων ἄποικον εἶναι· νῦν δὲ κώμη ἐστίν, καὶ οὐδὲ αὐτὴ μεγάλη. ἀπὸ Κοτυώρων εἰς Μελάνθιον ποταμὸν στάδιοι μάλιστα ἐξήκοντα. ἐνθὲνδε εἰς Φαρματηνὸν ἄλλον ποταμὸν πενήκοντα καὶ ἑκατόν. καὶ ἔνθεν εἰς Φαρνακείαν εἴκοσιν καὶ ἑκατόν. (4) αὕτη ἡ Φαρνακεία πάλαι Κερασσοῦς ἐκαλεῖτο, Σινωπέων καὶ αὕτη ἄποικος. ἐνθὲνδε εἰς τὴν Ἀρητιάδα νῆσον τριάκοντα. καὶ ἔνθεν εἰς Ζεφύριον εἴκοσι καὶ ἑκατόν· ὄρμος ναυσίν. ἀπὸ δὲ Ζεφυρίου εἰς Τρίπολιν στάδιοι ἐνενήκοντα. ἐνθὲνδε εἰς τὰ Ἀργύρια στάδιοι εἴκοσιν.

XV

Bu ırmak, eskiden Kroisos'un krallığıyla Persler arasında sınırdı. Şimdi ise, Romalıların hakimiyeti altındaki topraklarda, güneyden değil de Herodotos'un söylediği gibi, güneşin doğduğu yönden akmaktadır. Aşağıda, Karadeniz'e döküldüğü yerde, Sinopelilerle Amisosluların topraklarını birbirinden ayırır. (2) Halys Irmağı'ndan Naustathmos'a, ki orada, bir liman bulunur, 90 *stadia*'dır. Oradan diğer bir liman yeri olan Konopeion'a tekrar 50 *stadia*, Konopeion'dan Eusene'ye 120 *stadia*; (3) oradan Amisos'a 160 *stadia* mesafe vardır. Hellen kenti Amisos, Athenalıların kolonisidir ve deniz kenarında kurulmuştur. Amisos'tan Iris Irmağı'nın Karadeniz'e döküldüğü yerdeki Ankon Limanı'na, 160 *stadia*'dır. Iris'in ağzından gemiler için demir atma yeri Herakleion'a 360 *stadia*; oradan Thermodon Irmağı'na kadar 40 *stadia* mesafededir. Amazonların ikamet etmiş olduğu söylenen Thermodon burasıdır.

XVI

Thermodon'dan Beris Irmağı'na 90 *stadia*'dır. Buradan Thoaris'e 60 *stadia*; Thoaris'ten Oinoe'ye 30 *stadia*; Oinoe'den Phigamous Irmağı'na 40 *stadia*; (2) oradan Phadisane Kalesi'ne 150 *stadia* mesafe vardır. Oradan Polemonion kentine 10 *stadia*; Polemonion'dan Iasonion Burnu olarak adlandırılan yere, 130 *stadia* bulunur. Oradan Kilikalıların Adası'na 15 *stadia* ve (3) Kilikalıların Adası'ndan Boon'a 75 *stadia*'dır ve Boon'da gemiler için liman vardır. Oradan Kotyora'ya 90 *stadia*'dır. Ksenophon, bu kentten bahsetmiştir ve Sinopelilerin kolonisi olduğunu söyler; şimdi ise, küçük bir köydür. Kotyora'dan Melanthios Irmağı'na yaklaşık 60 *stadia* mesafe vardır. Oradan diğer bir ırmak olan Pharmatenos'a 150 *stadia* ve oradan da Pharnakeia'ya 120 *stadia*'dır. (4) Pharnakeia kenti, eskiden Kerasos olarak adlandırılıyordu ve Sinopelilerin bir kolonisiydi. Oradan Ares Adası'na 30 *stadia* ve oradan da gemiler için demir atma yeri olan Zephyrion'a 120 *stadia* vardır. Zephyrion'dan Tripolis'e 90 *stadia*, oradan Argyria'ya 20 *stadia*,

(5) ἐκ δὲ τῶν Ἀργυρίων εἰς Φιλοκάλειαν ἐνενήκοντα. ἐνθένδε εἰς Κόραλλα ἑκατόν. ἀπὸ δὲ Κοράλλων εἰς Ἱερὸν ὄρος πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἀπὸ δὲ Ἱεροῦ ὄρους εἰς Κορδύλην τετταράκοντα· ὄρμος ναυσίν. (6) ἀπὸ δὲ Κορδύλης εἰς Ἑρμῶνασαν πέντε καὶ τετταράκοντα· καὶ δεῦρο ὄρμος. ἀπὸ δὲ Ἑρμωνάσεως εἰς Τραπεζοῦντα στάδιοι ἐξήκοντα. ἐνταῦθα σὺ ποιεῖς λιμένα· πάλαι γάρ, ὅσον ἀποσαλεύειν ὥρα ἔτους, ὄρμος ἦν.

XVII

Τὰ δὲ ἀπὸ Τραπεζοῦντος διαστήματα μέχρι Διοσκουριάδος προεῖρηται διὰ τῶν ποταμῶν ἀναμετρηθέντα. ἀθροίζονται δὲ ἀπὸ Τραπεζοῦντος εἰς Διοσκουριάδα, τὴν νῦν Σεβαστόπολιν καλουμένην, στάδιοι δισχιλιοὶ διακόσιοι ἐξήκοντα. (2) Τάδε μὲν [οὔν] τὰ ἀπὸ Βυζαντίου πλεόντων ἐν δεξιᾷ ὡς ἐπὶ Διοσκουριάδα, εἰς ὅπερ στρατόπεδον τελευτᾷ Ῥωμαίοις ἢ ἐπικράτεια ἐν δεξιᾷ εἰσπλεόντων εἰς τὸν Πόντον. (3) ἐπεὶ δὲ ἐπυθόμην Κότυν τετελευτηκέναι, τὸν βασιλέα τοῦ Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου καλουμένου, ἐπιμελὲς ἐποίησάμην καὶ τὸν μέχρι τοῦ Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου πλοῦν δηλώσαι σοι· ὡς, εἴ τι βουλευοῖο περὶ τοῦ Βοσπόρου, ὑπάρχοι σοι καὶ τόνδε τὸν πλοῦν μὴ ἀγνοοῦντι βουλεύσασθαι.

XVIII

Ὁρμηθεῖσιν οὖν ἐκ Διοσκουριάδος, πρῶτος ἂν εἴη ὄρμος ἐν Πιτυοῦντι· στάδιοι τριακόσιοι πεντήκοντα. ἐνθένδε εἰς τὴν Νιτικὴν στάδιοι πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, ἵνα περ πάλαι ᾤκει ἔθνος Σκυθικόν, οὗ μνήμην ποιεῖται ὁ λογοποιὸς Ἡρόδοτος. (2) καὶ λέγει τούτους εἶναι τοὺς φθειροπρωκτέοντας· καὶ γὰρ εἰς τοῦτο ἔτι ἡ δόξα ἢ αὐτὴ ὑπὲρ αὐτῶν κατέχει. ἐκ δὲ Νιτικῆς εἰς Ἄβασκον ποταμὸν στάδιοι ἐνενήκοντα. ὁ δὲ Βόργυς τοῦ Ἀβάσκου διέχει σταδίους ἑκατόν καὶ εἴκοσιν, καὶ ὁ Νήσις τοῦ Βόργυος, ἵνα περ καὶ Ἡράκλειον ἄκραν ἔχει, σταδίους ἐξήκοντα. (3) ἀπὸ δὲ Νήσιος εἰς Μασσαίτικὴν στάδιοι ἐνενήκοντα. ἐνθένδε εἰς Ἀχαιοῦντα στάδιοι ἐξήκοντα, ὅσπερ ποταμὸς διορίζει Ζιλχοὺς καὶ Σανίγας. Ζιλχῶν βασιλεὺς Σταχέμφαξ· καὶ οὗτος παρὰ σοῦ τὴν βασιλείαν ἔσχεν. ἀπ' Ἀχαιοῦντος εἰς Ἡράκλειαν ἄκραν πεντήκοντα καὶ ἑκατόν στάδιοι. ἐνθένδε εἰς ἄκραν, ἵνα περ σκέπη ἐστὶν ἀνέμου θρασκίου καὶ βορρᾶ, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. (4) ἐνθένδε εἰς τὴν καλουμένην Παλαιὰν Λαζικὴν εἴκοσιν καὶ ἑκατόν στάδιοι. ἐνθένδε εἰς τὴν Παλαιὰν Ἀχαιῖαν πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ ἔνθεν εἰς Πάγρας λιμένα πεντήκοντα καὶ τριακόσιοι. ἀπὸ δὲ Πάγρας λιμένος εἰς Ἱερὸν λιμένα ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. ἐνθένδε εἰς Σινδικὴν τριακόσιοι.

(5) Argyria'dan Philokaleia'ya 90 *stadia*'dır. Oradan Koralla'ya 100 *stadia*. Koralla'dan Hieros (Kutsal) Dağı'na 150 *stadia*'dır. Kutsal Dağ'dan gemiler için liman yeri olan Kordyle'ye 40 *stadia* mesafe vardır. (6) Kordyle'den Hermonassa'ya ve buradaki liman yerine 45 *stadia*'dır. Hermonassa'dan Trapezous'a 60 *stadia* bulunur. Burada siz, bir liman inşa ediyorsunuz; zira eskiden sadece yaz ayları boyunca burada demirmek mümkündü.

XVII

Trapezous'tan Dioskourias'a kadar uzanan aralıktaki ırmaklar arasında ölçülmüş olan mesafeler daha önce belirtilmişti. Trapezous'tan şimdi Sebastopolis olarak adlandırılan Dioskourias'a kadarki mesafelerin toplamı 2.260 *stadia*'dır. (2) Bu şekilde, Byzantion'dan sağdaki sahil şeridini takip ederek Dioskourias'a doğru yelken açınca, o ordugah Karadeniz'in sağında, Romalılar için gelinen son hakimiyet noktasıdır. (3) Fakat, Kimmeria Bosporos'u kralı olarak adlandırılan Kotys'ün ölmüş olduğunu öğrendikten sonra, Bosporos'a kadarki deniz yolculuğunu sizin için açıklamayı kendime görev bildim, öyle ki; eğer Bosporos civarında bir şey yapmayı planlıyorsanız, sizin için hazır olsun ve bu deniz yolculuğunu bilerek planlayabilesiniz.

XVIII

Dioskourias'tan demir alındıktan sonra, ilk liman yeri 350 *stadia* mesafedeki Pityous'ta mümkündür. Oradan Nitike'ye 150 *stadia*'dır; orada eskiden, Herodotos'un bahsettiği Skythia halkı ikamet ediyordu. (2) Ayrıca *onların çam fıstığı yiyicileri olduklarını söylüyor*; öyle ki, bu yüzden insanlar hâlâ onların hakkında aynı kaniya sahiptir. Nitike'den Abaskos Irmağı'na 90 *stadia*'dır. Borgys ise, Abaskos'tan 120 *stadia* uzaktadır ve Herakleion Burnu'nun bulunduğu Nesis, Borgys'tan 60 *stadia* mesafededir. (3) Nesis'ten Masaitike 90 *stadia* çeker. Oradan Akhaious'a 60 *stadia*'dır ve orada Akhaious Irmağı Zilkhoi ile Sanigai kavimlerini ayırır. Zilkhoi kavminin kralı Stakhemphaks'tır ve o krallığını sizden almıştır. Akhaious'tan Herakleia Burnu'na 150 *stadia* vardır. Oradan buruna kadar 180 *stadia*'dır ve burası gemileri *thraskios* ile kuzey rüzgarından korur. (4) Oradan Palaia Lazike olarak adlandırılan yere 120 *stadia*'dır. Oradan Palaia Akhaia'ya 150 *stadia* ve oradan da Pagra Limanı'na 350 *stadia* mesafe bulunur. Pagra Limanı'ndan Kutsal Liman'a 180 *stadia* ve oradan da Sindike'ye 300 *stadia* vardır.

XIX

Ἀπὸ δὲ Σινδικῆς εἰς Βόσπορον τὸν Κιμμέριον καλούμενον καὶ πόλιν τοῦ Βοσπόρου Παντικάπαιον τετταράκοντα καὶ πεντακόσιοι. ἐνθένδε ἐπὶ Τάναϊν ποταμὸν ἐξήκοντα, ὃς λέγεται ὀρίζειν ἀπὸ τῆς Ἀσίας τὴν Εὐρώπην. καὶ ὀρμάται μὲν ἀπὸ λίμνης τῆς Μαιώτιδος, εἰσβάλλει δὲ εἰς θάλατταν τὴν τοῦ Εὐξείνου Πόντου. (2) καίτοι Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ Λυομένῳ τὸν Φᾶσιν ὄρον τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας ποιεῖ. λέγουσι γοῦν [παρ'] αὐτῷ οἱ Τιτᾶνες πρὸς τὸν Προμηθεά ὅτι

"ἤκομεν

τοὺς σοὺς ἄθλους τούσδε, Προμηθεῦ,

δεσμοῦ τε πάθος τόδ' ἐποψόμενοι."

ἔπειτα καταλέγουσιν, ὅσῃν χώραν ἐπῆλθον·

"πῆ μὲν δίδυμον χθονὸς Εὐρώπης

μέγαν ἢ δ' Ἀσίας τέρμονα Φᾶσιν."

(3) Τῆς δὲ λίμνης τῆς Μαιώτιδος περίπλους ἐν κύκλῳ λέγεται σταδίων ἀμφὶ τοὺς ἑνακισχιλίους. ἀπὸ δὲ Παντικαπαίου εἰς κώμην Καζέκα ἐπὶ θαλάττῃ ὤκισμένην στάδιοι εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι. ἐνθένδε εἰς Θεοδοσίαν πόλιν ἐρήμην στάδιοι ὀγδοήκοντα καὶ διακόσιοι. (4) καὶ αὕτη πάλαι ἦν Ἑλλὰς πόλις Ἰωνική, Μιλησίων ἄποικος, καὶ μνήμη ἐστὶν αὐτῆς ἐν πολλοῖς γράμμασιν. ἐνθένδε εἰς λιμένα Σκυθοταύρων ἔρημον στάδιοι διακόσιοι· καὶ ἔνθεν εἰς Λαμπάδα τῆς Ταυρικῆς στάδιοι ἑξακόσιοι. (5) ἀπὸ δὲ Λαμπάδος εἰς Συμβόλου λιμένα, Ταυρικὸν καὶ τοῦτον, στάδιοι εἴκοσι καὶ πεντακόσιοι. καὶ ἔνθεν εἰς Χερρόνησον τῆς Ταυρικῆς ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. ἀπὸ δὲ Χερρονήσου εἰς Κερκινίτιν στάδιοι ἑξακόσιοι, καὶ ἀπὸ Κερκινίτιδος εἰς Καλὸν λιμένα, Σκυθικὸν καὶ τοῦτον, ἄλλοι ἑπτακόσιοι.

XX

Ἐκ δὲ Καλοῦ λιμένος εἰς Ταμυράκην τριακόσιοι· ἔσω δὲ τῆς Ταμυράκης λίμνη ἐστὶν οὐ μεγάλη. καὶ ἔνθεν εἰς τὰς ἐκροὰς τῆς λίμνης ἄλλοι τριακόσιοι. ἐκ δὲ τῶν ἐκροῶν τῆς λίμνης εἰς Ἡϊόνας στάδιοι ὀγδοήκοντα καὶ τριακόσιοι καὶ ἔνθεν εἰς ποταμὸν Βορυσθένην πενήκοντα καὶ ἑκατόν.

XIX

Sindike'den Kimmeria Bosporos'u olarak adlandırılan ve Bosporos kenti Pantikapaion'a 540 *stadia*'dır. Oradan Europe'yi Asia'dan ayırdığı söylenen Tanaïs Irmağı'na kadar 60 *stadia* vardır. Ayrıca Maiotis Gölü'nden başlayıp Karadeniz'de denize dökülür. (2) Bununla birlikte Aiskhylos, *Zincire Vurulmuş Prometheus* adlı eserinde Europe ile Asia arasındaki sınırı Phasis yapar. Bu yüzden Titan'lar, onun yanındayken Prometheus'a derler ki:

*"ey Prometheus! senin bu çabalarına
ve zincire bağlı ıstırabına şahit olmak için geldik."*

ardından gelmiş oldukları bu ülkeyi anlatırlar:

*"burada Europe ile Asia toprağının
sınırını büyük Phasis çiziyor."*

(3) Maiotis Gölü'nün etrafını gemiyle dolaşmanın ise, yaklaşık 9.000 *stadia* olduğu söyleniyor. Pantikapaion'dan deniz kenarında kurulmuş olan Kazeka Köyü'ne 420 *stadia*'dır. Oradan terkedilmiş bir kent olan Theodosia'ya 280 *stadia* vardır. (4) Burası eskiden Hellas'ın Ion kökenli bir kenti olup Miletoşluların kolonisiydi ve kendisinden birçok eserde söz edilmiştir. Oradan Skythotaurialıların terk edilmiş limanına 200 *stadia*; ve oradan Tauros Limanı Lampas'a 600 *stadia* mesafe bulunur. (5) Lampas'tan Tauros'ların diğer bir limanı olan Symbolos'a ise, 520 *stadia*'dır. Oradan Tauros Kherronesos'una 180 *stadia*, Kherronesos'tan Kerkinitis'e 600 *stadia* ve Kerkinitis'ten Kalos Limanı'na –bu da bir Skythia limanıdır– diğer 700 *stadia* mesafe bulunur.

XX

Kalos Limanı'ndan Tamyrake'ye 300 *stadia*'dır. Tamyrake'nin içinde büyük olmayan bir liman vardır. Ayrıca oradan limanın dışarı doğru taşan kısmına diğer bir 300 *stadia*'dır. Limanın dışarı doğru taşan kısmından Eion'a ise, 380 *stadia* vardır. Oradan Borysthenes Irmağı'na 150 *stadia*'dır;

(2) κατὰ δὲ τὸν Βορυσθένην ἄνω πλέοντι πόλις Ἑλλάς ὄνομα Ὀλβία πεπόλισται. ἀπὸ δὲ Βορυσθένου ἐπὶ νῆσον σμικράν, ἐρήμην καὶ ἀνώνυμον, στάδιοι ἐξήκοντα. καὶ ἔνθεν εἰς Ὀδησοῦν ὄγδοήκοντα. ἐν Ὀδησοῦ ὄρμος ναυσίν. ἀπὸ δὲ Ὀδησοῦ ἔχεται Ἰστριανῶν λιμῆν. στάδιοι εἰς αὐτὸν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι. (3) ἐνθένδε ἔχεται Ἰσιακῶν λιμῆν. στάδιοι εἰς αὐτὸν πεντήκοντα. καὶ ἔνθεν εἰς τὸ Ψιλὸν καλούμενον στόμα τοῦ Ἰστρου διακόσιοι καὶ χίλιοι. τὰ δὲ ἐν μέσῳ ἔρημα καὶ ἀνώνυμα.

XXI

Κατὰ τοῦτο μάλιστα τὸ στόμα ἐπ' εὐθὺ πλέοντι ἀνέμῳ ἀπαρκίᾳ ἰδίως τὸ πέλαγος νῆσος πρόκειται, ἦντινα οἱ μὲν Ἀχιλλέως νῆσον, οἱ δὲ Δρόμον Ἀχιλλέως, οἱ δὲ Λευκὴν ἐπὶ τῆς χροᾶς ὀνομάζουσιν. ταύτην λέγεται Θέτις ἀνεῖναι τῷ παιδί, καὶ ταύτην οἰκεῖν τὸν Ἀχιλλέα. καὶ νεῶς ἐστὶν ἐν αὐτῇ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ξόανον τῆς παλαιᾶς ἐργασίας. (2) ἡ δὲ νῆσος ἀνθρώπων μὲν ἐρήμη ἐστίν, νέμεται δὲ αἶξιν οὐ πολλαῖς. καὶ ταύτας ἀνατιθέναι λέγονται τῷ Ἀχιλλεῖ ὅσοι προσίσχουσιν. καὶ ἄλλα πολλὰ ἀναθήματα ἀνάκειται ἐν τῷ νεῶ, φιάλαι καὶ δακτύλιοι καὶ λίθοι τῶν πολυτελεστέρων· ταῦτα ξύμπαντα χαριστήρια τῷ Ἀχιλλεῖ ἀνάκειται, καὶ ἐπιγράμματα, τὰ μὲν Ῥωμαϊκῶς τὰ δὲ Ἑλληνικῶς πεποιημένα ἐν ἄλλῳ καὶ ἐν ἄλλῳ μέτρῳ, ἔπαινοι τοῦ Ἀχιλλέως, ἔστι δὲ ἅ καὶ τοῦ Πατρόκλου. (3) καὶ γὰρ καὶ τὸν Πάτροκλον τιμῶσιν ξὺν τῷ Ἀχιλλεῖ ὅσοι τῷ Ἀχιλλεῖ χαρίζεσθαι ἐθέλουσιν. ὄρνιθες δὲ πολλοὶ αὐλίζονται ἐν τῇ νήσῳ, λάροι καὶ αἴθουαι καὶ κορῶναι αἱ θαλάττιοι πλῆθος οὐ σταθμητοί. (4) οὗτοι οἱ ὄρνιθες θεραπεύουσι τοῦ Ἀχιλλέως τὸν νεῶν. ἔωθεν ὁσημέραι καταπέτονται εἰς τὴν θάλατταν· ἔπειτα ἀπὸ τῆς θαλάττης βεβρεγμένοι τὰ πτερὰ σπουδῆ αὐτῶν εἰσπέτονται εἰς τὸν νεῶν, καὶ ραίνουσι τὸν νεῶν. ἐπειδὴν δὲ καλῶς ἔχη, οἱ δὲ ἐκκαλλύνουσιν αὐτὸ τὸ ἔδαφος τοῖς πτεροῖς.

XXII

Οἱ δὲ καὶ τάδε ἱστοροῦσιν· τῶν προσεσηκῶτων τῇ νήσῳ, ἱερεῖα τοὺς μὲν ἐξεπίτηδες πλέοντας εἰς αὐτὴν ἐπὶ ταῖς ναυσίν κομίζειν, καὶ τούτων τὰ μὲν καταθύειν, τὰ δὲ ἀφιέναι τῷ Ἀχιλλεῖ·

(2) Borysthenes'ten aşağı doğru yelken açınca Olbia adı verilen Hellen kenti kurulmuştur. Borysthenes'ten küçük, terk edilmiş ve isimsiz adaya kadar 60 *stadia* mesafe bulunur. Ve oradan Odessos'a 80 *stadia*'dır. Odessos'ta gemiler için bir liman yeri vardır. Odessos'tan sonra ise, 250 *stadia* mesafede, Istrilıların liman yeri vardır. (3) Ardından 50 *stadia* mesafede Isiakos'ların limanı bulunur. Ve oradan Istros'un ağzı olarak adlandırılan Pylon'a 1.200 *stadia*'dır. Bu iki yerin arası ıssız ve isimsizdir.

XXI

Bu ağzın karşısına doğru özellikle *aparkias* rüzgarıyla direkt olarak denize yelken açınca bir ada uzanır; ki burayı bazıları Akhilleus'un Adası; bazıları Akhilleus'un Koşu yolu/Yarış pisti, bazıları ise, renginden dolayı Leuke (beyaz) Adası olarak adlandırırlar. Thetis'in burayı çocuğu için denizden yükselttiği ve Akhilleus'un burada yaşadığı rivayet edilir. Ayrıca burada, Akhilleus'un tapınağı ve eski işçiliğe sahip tahtadan heykeli vardır. (2) Ada, insanlar tarafından terk edilmiştir; fakat az sayıda keçi otlar. Bunların Akhilleus'a adandıkları için, burada buldukları söylenir. Bununla birlikte, ayrıca tapınakta oldukça değerli kaseler, yüzükler ve taşlar gibi, birçok adaklar yer alır. Bütün bu şükran adakları Akhilleus için buraya bırakılmıştır. Ayrıca, bazıları Romalılara bazıları da Hellenlere özgü vezinle yazılmış yazıtlar Akhilleus'u överler; aynı zamanda Patroklos'u öven yazıtlar da vardır: (3) Zira Akhilleus'u mutlu etmek istedikleri için, Akhilleus ile birlikte Patroklos'u da onurlandırır. Sayılamayacak kadar çok karabataklar, martılar ve deniz kargaları gibi, birçok kuş adada gecelerler. (4) Bu kuşlar Akhilleus'un tapınağında hizmet ederler. Her gün denize doğru uçmayı adet edinmişlerdir; kanatlarını ıslattıktan sonra, denizden tekrar, çabukça tapınağa doğru uçarlar ve tapınağa su çiseletirler. Bu işlemi güzel bir şekilde bitirdikten sonra, tapınağın tabanını tekrar kanatlarıyla süpürerek temizlerler.

XXII

İnsanlar, ayrıca adaya gemiyle gelmiş olanlardan: Belirli bir amaç uğruna yelken açanların adaya kurbanları gemiler üzerinde adamak için getirdiklerini, bunlardan bir kısmını kurban ettiklerini ve bir kısmını ise, Akhilleus için özgür bıraktıklarını;

(2) τοὺς δὲ τινὰς ὑπὸ χειμῶνος ἐξαναγκασθέντας προσέχειν, καὶ τούτους παρ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ αἰτεῖν ἱερεῖον, χρωμένους ἐπὶ τῶν ἱερείων, εἰ λῶδὸν σφισιν καὶ ἄμεινον θῦσαι ὅτι περ αὐτοὶ τῇ γνώμῃ ἐπιλέξαιτο νεμόμενον, τιμὴν ἅμα καταβάλλοντες τὴν ἀξίαν σφίσις δοκοῦσαν. (3) εἰ δὲ ἀπαγορεύοι ὁ χρησμός — εἶναι γὰρ χρησμούς ἐν τῷ νεῶ —, προσβάλλειν τῇ τιμῇ· εἰ δὲ ἔτι ἀπαγορεύοι, ἔτι προσβάλλειν. συγχωρήσαντος δὲ γινώσκειν ὅτι ἀποχρῶσα ἢ τιμὴ ἐστίν. (4) τὸ δὲ ἱερεῖον ἴστασθαι ἐπὶ τῷδε αὐτόματον, μηδὲ ἀποφεύγειν ἔτι. καὶ τοῦτο δὴ πολὺ ἀνακεῖσθαι τὸ ἀργύριον τῷ ἥρω τὰς τιμὰς τῶν ἱερείων.

XXIII

Φαίνεσθαι δὲ ἐνύπνιον τὸν Ἀχιλλέα τοῖς μὲν προ σχολῶσι τῇ νήσῳ, τοῖς δὲ καὶ πλέουσι, ἐπειδὴν οὐ πόρρω αὐτῆς ἀπόσχωσιν, καὶ φράζειν ὅπου προσχεῖν τῆς νήσου ἄμεινον καὶ ὅπου ὀρμίσασθαι. οἱ δὲ καὶ ὕπαρ λέγουσι φανῆναί σφισιν ἐπὶ τοῦ ἴστοῦ ἢ ἐπ' ἄκρου τοῦ κέρως τὸν Ἀχιλλέα, καθάπερ τοὺς Διοσκόρους· (2) τοσόνδε μόνον τῶν Διοσκούρων μεῖον ἔχειν τὸν Ἀχιλλέα, ὅσον οἱ μὲν Διόσκουροι τοῖς πανταχοῦ πλωιζομένοις ἐναργεῖς φαίνονται καὶ φανέντες σωτήρες γίνονται, ὃ δὲ τοῖς πελάζουσιν ἤδη τῇ νήσῳ. οἱ δὲ καὶ τὸν Πάτροκλόν σφισιν ὀφθῆναι ἐνύπνιον λέγουσιν. (3) τάδε μὲν ὑπὲρ τῆς νήσου τῆς τοῦ Ἀχιλλέως ἀκοὴν ἀνέγραψα τῶν ἢ αὐτῶν προσχόντων ἢ ἄλλων πεπυσμένων· καὶ μοι δοκεῖ οὐκ ἄπιστα εἶναι. (4) Ἀχιλλέα γὰρ ἐγὼ πείθομαι εἶπερ τινὰ καὶ ἄλλον ἥρωα εἶναι, τῇ τε εὐγενείᾳ τεκμαιρόμενος καὶ τῷ κάλλει καὶ τῇ ῥώμῃ τῆς ψυχῆς καὶ τῷ νέον μεταλλάξαι ἐξ ἀνθρώπων καὶ τῇ Ὀμήρου ἐπ' αὐτῷ ποιήσει καὶ τῷ ἐρωτικὸν γενέσθαι καὶ φιλέταιρον, ὡς καὶ ἐπαποθανεῖν ἐλέσθαι τοῖς παιδικοῖς.

(2) bununla birlikte bazılarının fırtına tarafından buraya gelmeye zorlanmış olduklarını, bunların bizzat tanrıdan kurbanların vasıtasıyla kehanete danışmaları için, bir kurban rica ettiklerini, bu yüzden otlığa giderek kendileri için daha uygun ve daha iyi olduğunu düşündükleri bir hayvanı seçip ve aynı zamanda kendileri için uygun görünen bir miktarı bedel olarak ödemelerinden sonra, kurban etmiş olduklarını anlatırlar. (3) Eğer kehanet bildirilmek istenmezse – zira tapınakta kehanet merkezleri olduğunu (söylerler)–, ücreti biraz daha yükseltmek gerekir; eğer hâlâ kehanet bildirilmek istenmezse, daha da arttırılmalıdır. İzin verildiği zaman ise, miktarın yeterli olduğu anlaşılır. (4) O zaman kurban, orada kendi isteğiyle durur ve bir daha oradan kaçmaya çalışmaz. Ayrıca, burada kurbanların ücretinden dolayı, çok miktarda paranın kahraman için adak olarak koyulduğunu aktarırlar.

XXIII

Ayrıca adada olanlara Akhilleus'un görüntüsünün rüyada görüldüğünü ve adadan pek uzakta olmayan ve o civarda yelken açanlara ise, adanın neresinin daha iyi olduğunu ve nerede demir atılması gerektiğini işaret ettiğini rivayet ederler. Bazı insanlar ise, tıpkı Dioskuros'lar gibi, Akhilleus'un görüntüsünün onlara uyanikken gemi direğinin üzerinde ya da geminin pruvasının üzerinde görünmüş olduğunu söylerler: (2) Bu yüzden, sadece bu bakımdan, Akhilleus'un Dioskuros'lardan aşağı olduğunu anlatırlar; zira Dioskuros'lar deniz yolculuğu yapanlar için her yerde görülebilirdirler ve onların bilinen/görünen kurtarıcıları olmuşlardır; Akhilleus ise, sadece adasına yaklaşanlara görünür. Bazıları ise, Patroklos'un silüetinin onlara rüyalarında görünmüş olduğunu söylerler. (3) Akhilleus'un Adası üzerine raporumu ya adada bulunmuş olanlardan ya da başkalarından duyarak öğrenmiş olduğum şeylerden yararlanarak kaleme aldım ve bu şeyler bana inanılmaz değilmiş gibi geliyor. (4) Çünkü; eğer gerçeği söylemek gerekirse, soyluluğu, yakışıklılığı, ruh gücü ve yaşamdan erken ayrılmış olması bakımından karar verince ve Homeros'un onun hakkındaki şiirsel kompozisyonunda arkadaşına karşı beslediği sevgisi ve dostluğu nedeniyle, sevdikleriyle birlikte ölmeyi istemiş olduğu için ben, Akhilleus'un herhangi bir kahramandan üstün biri olduğuna inanıyorum.

XXIV

Ἀπὸ δὲ τοῦ Ψιλοῦ καλουμένου στόματος τοῦ Ἰστρου εἰς τὸ δεύτερον στόμα στάδιοι ἐξήκοντα. ἐνθένδε ἐπὶ τὸ Καλὸν καλούμενον στόμα στάδιοι τετταράκοντα. καὶ ἀπὸ τοῦ Καλοῦ ἐπὶ τὸ Νάρακον ὧδε ὀνομαζόμενον στόμα τέταρτον τοῦ Ἰστρου στάδιοι ἐξήκοντα. (2) ἐνθένδε ἐπὶ τὸ πέμπτον εἴκοσι καὶ ἑκατόν, καὶ ἔνθεν εἰς Ἰστρίαν πόλιν στάδιοι πεντακόσιοι. ἐνθένδε εἰς Τομέα πόλιν στάδιοι τριακόσιοι. (3) ἀπὸ δὲ Τομέως εἰς Κάλλατιν πόλιν ἄλλοι τριακόσιοι· ὄρμος ναυσίν. ἐνθένδε εἰς Καρῶν λιμένα ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ ἡ γῆ ἐν κύκλῳ τοῦ λιμένος Καρία κληῖται. ἀπὸ δὲ Καρῶν λιμένος εἰς Τετρισιάδα στάδιοι εἴκοσι καὶ ἑκατόν. ἐνθένδε εἰς Βιζώνην χῶρον ἔρημον, στάδιοι ἐξήκοντα. (4) ἀπὸ δὲ Βιζώνης εἰς Διονυσόπολιν στάδιοι ὀγδοήκοντα. ἐνθένδε εἰς Ὀδησοῦν διακόσιοι· ὄρμος ναυσίν. ἐκ δὲ Ὀδησοῦ εἰς τοῦ Αἴμου τὰς ὑπωρείας, αἱ δὴ εἰς τὸν Πόντον καθήκουσιν, στάδιοι τριακόσιοι ἐξήκοντα. καὶ δεῦρο ὄρμος ναυσίν. (5) ἐκ δὲ τοῦ Αἴμου εἰς Μεσημβρίαν πόλιν ἐνενήκοντα· ὄρμος ναυσίν. καὶ ἐκ Μεσημβρίας εἰς Ἀγχιάλον πόλιν στάδιοι ἐβδομήκοντα, καὶ ἐξ Ἀγχιάλου εἰς Ἀπολλωνίαν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. (6) αὗται πᾶσαι αἱ πόλεις Ἑλληνίδες εἰσίν, ὠκισμένοι ἐν τῇ Σκυθίᾳ, ἐν ἀριστερᾷ ἐσπλέοντι εἰς τὸν Πόντον. ἐκ δὲ Ἀπολλωνίας εἰς Χερρόνησον στάδιοι ἐξήκοντα· ὄρμος ναυσίν. καὶ ἐκ Χερρονήσου εἰς Αὐλαίου τεῖχος πεντήκοντα καὶ διακόσιοι. ἐνθένδε εἰς Θυνιάδα ἀκτὴν εἴκοσιν καὶ ἑκατόν.

XXV

Ἀπὸ δὲ Θυνιάδος εἰς Σαλμυδησοῦν στάδιοι διακόσιοι. τούτου τοῦ χωρίου μνήμην πεποιήται Ξενοφῶν ὁ πρεσβύτερος, καὶ μέχρι τούτου λέγει τὴν στρατιὰν ἐλθεῖν τῶν Ἑλλήνων, ἧς αὐτὸς ἠγήσατο, ὅτε τὰ τελευταῖα σὺν Σεύθῃ τῷ Θρακί ἐστράτευσεν. (2) καὶ περὶ τῆς ἀλμεινότητος τοῦ χωρίου πολλὰ ἀνέγραψεν, ὅτι ἐνταῦθα ἐκπίπτει τὰ πλοῖα χειμῶν βιαζόμενα, καὶ οἱ Θραῖκες οἱ πρόσχωροι ὅτι ὑπὲρ τῶν ναυαγίων ἐν σφίσις διαμάχονται. (3) ἀπὸ δὲ Σαλμυδησοῦ εἰς Φρυγίαν στάδιοι τριάκοντα καὶ τριακόσιοι. ἐνθένδε ἐπὶ Κυανέας εἴκοσι καὶ τριακόσιοι. αὗται δὲ αἱ Κυανεαί εἰσιν, ἃς λέγουσιν οἱ ποιηταὶ πλαγκτὰς πάλαι εἶναι, καὶ διὰ τούτων πρώτην ναῦν περᾶσαι τὴν Ἀργῶ, ἧτις εἰς Κόλχους Ἰάσονα ἤγαγεν.

XXIV

Istros'un Pylon olarak adlandırılan ağzından, ikinci ağza 60 *stadia* mesafe vardır. Oradan Kalon olarak adlandırılan ağza 40 *stadia*. Ve Kalon'dan Narakon ismi verilen Istros'un dördüncü ağzına 60 *stadia* vardır. (2) Oradan beşinci ağza 120 ve ardından Istria kentine 500 *stadia* bulunur. Oradan Tomis kentine 300 *stadia* mesafe bulunur. (3) Tomis'ten Kallatis kentine yine 300 *stadia* olup, orada gemiler için demir atma yeri vardır. Oradan Kariyalıların Limanı'na 180 *stadia*'dır ve limanın etrafındaki arazi Karia olarak isimlendirilir. Kariyalıların Limanı'ndan Tetrisias'a 120 *stadia* vardır. Oradan ıssız bir yer olan Bizone'ye, 60 *stadia*'dır. (4) Bizone'den Dionysopolis'e 80 *stadia* çeker. Oradan Odessos'a 200 *stadia*'dır ve orada gemiler için demirleme yeri vardır. Odessos'tan Haimos Dağları'nın eteklerinin Karadeniz'e ulaştıkları yere ise, 360 *stadia*'dır ve burada gemiler için demir atma yeri vardır. (5) Haimos'tan Mesembria kentine 90 *stadia* olup, orada da gemiler için demirleme yeri bulunur. Mesembria'dan Ankhialos kentine 70 *stadia* ve Ankhialos'tan Apollonia'ya 180 *stadia*'dır. (6) Bunların hepsi Karadeniz'in sol yakasına doğru yelken açılınca görülen Hellen kentleridir ve Skythia topraklarında koloni olarak kurulmuşlardır. Apollonia'dan Kherronesos'a 60 *stadia*'dır ve burada gemiler için liman yeri vardır. Kherronesos'tan Aulaiouteikhos'a 250 *stadia*; oradan da Thynias Burnu'na 120 *stadia* bulunur.

XXV

Thynias'tan Salmydessos'a 200 *stadia*'dır. Yaşlı Ksenophon, bu yerden eserinde söz etmiştir ve son kez Thrakialı lider Seuthes'le birlikte sefer düzenlerken kendisi komutasındaki Hellenlerin ordusunun buraya kadar gelmiş olduğunu anlatır. (2) Ayrıca yörenin liman bakımından son derece elverişsiz olduğuna ilişkin birçok şeyler belirtmiştir, ki orada donanma fırtınayla mücadele edip batma tehlikesi altındayken yakınlarda oturan komşu Thrakialılar deniz kazasına uğramış/karaya oturmuş gemiler üzerine onlarla savaşmışlardır. (3) Salmydessos'tan Phrygia'ya 330 *stadia* vardır. Oradan Kyaneai Adaları'na kadar 320 *stadia*'dır. Şairlerin eskiden başboş gezindiklerini/çarptıklarını söyledikleri adalar, bu Kyaneai'dir ve bunların arasından ilk Argo gemisinin Iason'u Kolkhis'e götürürken, geçmiş olduğunu söylerler.

(4) ἐκ δὲ Κυανέων ἐπὶ τὸ Ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ Οὐρίου, ἵνα περ τὸ στόμα τοῦ Πόντου, στάδιοι τετταράκοντα. ἐνθένδε εἰς λιμένα Δάφνης τῆς Μαινομένης καλουμένης στάδιοι τετταράκοντα. ἀπὸ δὲ Δάφνης εἰς Βυζάντιον ὀγδοήκοντα. τάδε μὲν καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου ἐπὶ Βόσπορον τὸν Θράκιον καὶ πόλιν Βυζάντιον.

(4) Kyaneai Adaları'ndan Karadeniz'in ağzında yer alan Zeus Ourios'un kutsal alanına 40 *stadia*'dır. Oradan Çılgın Daphne olarak adlandırılan limana 40 *stadia* çeker. Daphne'den Byzantion'a ise, 80 *stadia* mesafe vardır. Kimmeria Bosporos'undan Thrakia Bosporos'una ve Byzantion kentine kadarki şeyler bunlardır.

